ЗВЯЗДА

19 чэрвеня 1996 г. серада, № 155 (22958)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

РОЗГАЛАС

ПАСТАНОВА КАБІНЕТА МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 399
АБ АБ'ЯЎЛЕННІ 22 ЧЭРВЕНЯ 1996 г. ДНЁМ АГУЛЬНАНАРОДНАЙ ПАМЯЦІ І СМУТКУ

У сувязі з 55-годдзем з дня пачатку Вялікай Айчыннай вайны Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1. Аб'явіць 22 чэрвеня 1996 г. — дзень пачатку Вялікай Айчыннай вайны — Днём агульнанароднай памяці і смутку. З нагоды гэтай падзеі:

1.1. Аблвыканкомам, Мінскаму гарвыканкому арганізаваць ускладанне кветак у месцах пахавання ахвяр фашызму, а таксама правесці неабходныя мерапрыемствы з выпадку Дня агульнанароднай памяці і смутку, накіраваныя на кансалідацыю грамадства.

У ходзе правядзення Дня агульнанароднай памяці і смутку разам з дзяржаўнымі сімваламі Рэспублікі Беларусь карыстацца сімволікай у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 6 мая 1996 г. № 158 «Аб Сцягу Перамогі»;

1.2. Рэкамендаваць Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі, аблвыканкомам, Мінскаму гарвыканкому, гарвыканкомам, райвыканкомам, а таксама даручыць Міністэрству культуры:

не праводзіць 22 чэрвеня 1996 г. культурна-масавых мерапрыемстваў забаўнага характару, адмяніць перадачу забаўляльных праграм па радыё і тэлебачанню;

прадугледзець у гэты дзень тэлевізійныя і радыёперадачы, прысвечаныя правядзенню мерапрыемстваў, звязаных з 55-годдзем з дня пачатку Вялікай Айчыннай вайны;

арганізаваць ушаноўванне абаронцаў Радзімы ў гады Вялікай Айчыннай вайны;

1.3. Міністэрству адукацыі і навукі, Міністэрству культуры, Дзяржаўнаму камітэту Рэспублікі Беларусь па друку, Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыкампаніі арганізаваць работу па прапагандзе Дня агульнанароднай памяці і смутку, недапушчальнасці выкарыстання трагізму вайны ў палітычных мэтах.

2. У мэтах умацавання грамадскай згоды рэкамендаваць палітычным партыям і грамадскім аб'яднанням:

2.1. Устрымацца ад правядзення 22 чэрвеня 1996 г. розных палітычных мерапрыемстваў;

2.2. Праявіць клопат аб магілах суайчыннікаў і замежных грамадзян, якія загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны.

3. Міністэрству ўнутраных спраў прадугледзець меры па забеспячэнню грамадскага парадку ў Дзень агульнанароднай памяці і смутку 22 чэрвеня 1996 г.

Прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь М. ЧЫГІР.

17 чэрвеня 1996 г.
г. Мінск.

ВІНШАВАННЕ ПРЭЗІДЭНТА

Прэзідэнт нашай рэспублікі Аляксандр Лукашэнка накіраваў віншаванне народнаму артысту СССР Мікалаю Яроменку ў сувязі з 70-годдзем. У ім гаворыцца:

«Глыбокашаноўны Мікалай Мікалаевіч!

Прыміце шчырыя і сардэчныя віншаванні, самыя добрыя пажаданні ў сувязі з Вашым юбілеем.

Ваш талент, вялікая грамадская дзейнасць атрымалі ўсеагульнае прызнанне, здабылі любоў тэатралаў, кінагледачоў, усяго беларускага народа. У апошнія гады сярод Вашых паклоннікаў не толькі старэйшае пакаленне, але і моладзь, выхаванню якой Вы аддаяце шмат часу і сіл. Дзякуем Вам за ўсё зробленае па развіццю беларускага мастацтва.

Шчасця Вам, добрага здароўя, поспехаў у творчай працы, у Вашай плённай грамадскай дзейнасці».

БЕЛТА.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

ТЭМА ПАРЛАМЕНЦКІХ СЛУХАННЯЎ — СТАН ЭКАНОМІКІ

18 чэрвеня на вячэрнім пасяджэнні сесіі Вярхоўнага Савета журналісты і назіральнікі чакалі «смажанага»: меркавалася, што тэма абстрэлу аўтамабіля Віктара Ганчара атрымае працяг і ў Авальнай зале. Аднак для дэпутатаў знайшлася тэма больш шырокага маштабу.

Старшыня Камісіі па эканамічнай палітыцы і рэформах Васіль Шлындзікаў прапанаваў уключыць у парадак дня пытанне аб парламенцкіх слуханнях адносна эканамічнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь. Яго прапанову падтрымалі дэпутаты з фракцыі «Грамадзянскае дзеянне» і «Саюз працы». Але супраць выступілі камуністы. Прапанова патанула ў спрэчках. Толькі пасля гадзіны абмеркавання шляхам пайменнага галасавання пытанне было ўключана ў парадак дня сесіі.

Да таго ж учора высветлілася, што ўсе спробы Старшыні Вярхоўнага Савета Сямёна Шарэцкага звязацца з Прэзідэнтам, каб прапанаваць А. Лукашэнку выступіць на сесіі, плёну не далі. Таму кіраўніку дзяржавы было накіравана афіцыйнае пісьмо ад імя прэзідыума, у якім прапанавана выступіць з дакладам аб эканамічным становішчы ў дзяржаве.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

У ПРЭЗІДЫУМЕ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

17 чэрвеня пад старшынствам Сямёна Шарэцкага адбылося пасяджэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Прынята пастанова аб размеркаванні абавязкаў паміж членамі прэзідыума. Згодна з ёй, Мечыслаў Гіруць будзе курыраваць пытанні сувязі з палітычнымі партыямі, грамадскімі аб'яднаннямі і арганізацыямі; Сямён Домаш — з мясцовымі Саветамі дэпутатаў і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння дзейнасці Вярхоўнага Савета; Сяргей Калякін — з замежнымі парламентамі; Уладзімір Канаплёў — пытанні работы дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь з выбаршчыкамі; Васіль Саковіч — пытанні рэалізацыі Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь сваіх кантрольных функцый.

Размеркаванне абавязкаў паміж іншымі членамі прэзідыума зацверджана 29 студзеня 1996 года Пастановай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб размеркаванні абавязкаў паміж першым намеснікам і намеснікамі Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь».

Разгледжана пытанне аб запрашэнні Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі на першую сесію Вярхоўнага Савета для выступлення згодна з 100-м артыкулам Канстытуцыі з дакладам аб становішчы дзяржавы.

Прынята рашэнне аб накіраванні афіцыйнай дэлегацыі Вярхоўнага Савета на чале з намеснікам Старшыні Вярхоўнага Савета Юрыем Малумавым у Страсбург для ўдзелу ў сесіі Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы, якая адбудзецца ў апошні тыдзень чэрвеня.

Разгледжаны пытанні ўзнагароджання Ганаровай граматай Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Прэс-служба Вярхоўнага Савета — БЕЛТА.

СПЫНЕНА СПРОБА АТРЫМАННЯ Ў БАНКУ 735 МІЛЬЁНАЎ РУБЛЁЎ ПА ФАЛЬШЫВАЙ ПЛАЦЕЖЖЦЫ

735 мільёнаў рублёў спрабаваў атрымаць па падробленаму плацежнаму даручэнню студэнт сталічнага універсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі Дзмітрый Бязручкін.

Як паведамілі «Інтэрфаксу» ў прэс-цэнтры МУС рэспублікі, дзеянні адбываліся 5 чэрвеня ў памяшканні Аграпрамбанка ў Мінску. Грошы належалі вытворча-камерцыйнай фірме «Колка-Кола Амаціл Беларусь». У прэс-цэнтры таксама паведамілі, што злачынства ўдалося прадухіліць у выніку зладжаных аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў, праведзеных супрацоўнікамі аддзела па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю Фрунзенскага райаддзела міліцыі.

У ОФІС УЛЯЦЕЛА ГРАНАТА

Калі работнікі Гомельскага калектыўнага вытворчага аб'яднання «Везувій» раніцай прыйшлі на працу, яны не пазналі свайго памяшкання.

Вокны былі моцна пашкоджаны, мэбля ўся ў дзірках, нібы рэшата, а сцены быццам хто падзёўб ломам ці нейкім іншым вострым прадметам. Аказваецца, ноччу ў акно будынка нехта шпурнуў гранату і яна нарабіла столькі бед. Добра, што на той час у офісе нікога з людзей не было. Пошукі зламысніка плёну пакуль не прынеслі.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ПРЭЗІДЭНТ ПРАЦЯГВАЕ ЎДАКЛАДНЯЦЬ СІТУАЦЫЮ НА МЕСЦАХ

Як паведаміла БЕЛТА прэс-служба прэзідэнта Беларусі, Аляксандр Лукашэнка працягвае ўдакладняць сітуацыю на месцах. 14 чэрвеня ён заслухаў даклад старшыні Гомельскага аблвыканкома Паўла Шыпука аб становішчы спраў у вобласці.

Прэзідэнт цікавіўся ходам выканання даручэнняў, дадзеных ім у час наведвання Гомеля і раёнаў, якія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС, у тым ліку і тых, што вынікаюць са зваротаў грамадзян на яго імя. Ён даў указанне ў першую чаргу забяспечыць поўную і своечасовую выплату пенсій, дапамог і заработнай платы менавіта ў чарнобыльскіх раёнах.

Разглядалася таксама пытанне аб рабоце вытворчых аб'яднанняў «Карал», «Крышталь», «Гомсельмаш» і некаторых іншых. Павел Шыпук праінфармаваў прэзідэнта аб тым, што буйныя замежныя кампаніі, у тым ліку фірма «Самсунг», праяўляюць цікавасць да супрацоўніцтва з прадпрыемствамі вобласці. Аляксандр Лукашэнка падтрымаў ідэю прыцягнення замежных інвестыцый, аднак адзначыў, што такое супрацоўніцтва абавязкова павінна ўвязвацца з вырашэннем сацыяльных пытанняў, у прыватнасці, з працаўладкаваннем выслабаняемых работнікаў.

Прэзідэнт яшчэ раз звярнуў увагу на неабходнасць своечасовай выплаты заработнай платы работнікам бюджэтнай сферы. Былі разгледжаны праблемы рэфарміравання сістэмы медыцынскага абслугоўвання ў вобласці, шэраг іншых сацыяльных пытанняў.

* * *

Як паведаміла прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, 17 чэрвеня Аляксандр Лукашэнка заслухаў старшыню Гродзенскага аблвыканкома Аляксандра Дубко аб стане спраў у вобласці.

Адзначыўшы зробленыя захады па стабілізацыі эканомікі вобласці, Прэзідэнт у той жа час запатрабаваў павысіць адказнасць упраўленцаў за даручаную справу. У прыватнасці, абмяркоўвалася пытанне аб кіраўніцтве Гродзенскага аб'яднання «Хімвалакно», Гродзенскага гарбарнага і Смаргонскага агрэгатнага заводаў.

А.Лукашэнка яшчэ раз звярнуў увагу на неабходнасць поўнай і своечасовай выплаты заработнай платы работнікам бюджэтнай сферы. Запазычанасць па заработнай плаце настаўнікам павінна быць пагашана на працягу чэрвеня бягучага года, сказаў Прэзідэнт.

Абмеркавана праблема выплаты вобласці другой часткі авансу для арганізаванага правядзення ўборкі ўраджаю.

Разгледжана таксама пытанне зніжэння чыгуначных тарыфаў на перавозкі грузаў для беларускіх прадпрыемстваў-экспарцёраў.

Прэзідэнт згадзіўся з думкай А.Дубко аб неабходнасці распрацаваць і ўвесці стабільнае і разумнае падаткаабкладанне так званых «чаўнакоў». Дзейнасць гэтай катэгорыі дробных прадпрымальнікаў павінна ажыццяўляцца толькі ў рамках закону і прыносіць карысць як ім самім, так і рэспубліцы ў цэлым, адзначыў А.Лукашэнка.

А.Дубко праінфармаваў Прэзідэнта аб тым, як выканаўчая ўлада вобласці ўзаемадзейнічае з дэпутатамі Саветаў рознага ўзроўню. У той жа час выказвалася агульная думка, што выбаршчыкі павінны мець больш магчымасцей для ацэнкі дзейнасці дэпутатаў, у тым ліку і дэпутатаў Вярхоўнага Савета, у рэспубліканскіх і мясцовых сродках масавай інфармацыі.

А. Лукашэнка выказаў намер у бліжэйшы час наведаць Гродзенскую вобласць.

БЕЛТА.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 214
АБ ЗМЯНЕННІ САСТАВУ МІЖВЕДАМАСНАЙ КАМІСІІ ПА БАРАЦЬБЕ СА ЗЛАЧЫННАСЦЮ І НАРКАМАНІЯЙ ПРЫ САВЕЦЕ БЯСПЕКІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Увесці ў састаў Міжведамаснай камісіі па барацьбе са злачыннасцю і наркаманіяй пры Савеце бяспекі Рэспублікі Беларусь, зацверджаны Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 30 чэрвеня 1995 г. № 244 «Пытанні Міжведамаснай камісіі па барацьбе са злачыннасцю і наркаманіяй пры Савеце бяспекі Рэспублікі Беларусь» /Збор указаў Прэзідэнта і пастаноў Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь, 1995 г., № 19, арт. 428/, А. М. Абрамовіча, намесніка кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, В. С. Агальца, міністра ўнутраных спраў, І. І. Антановіча, намесніка міністра замежных спраў, М. Ф. Дамашкевіча, начальніка Службы кантролю Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Г. Д. Дыляна, намесніка міністра адукацыі і навукі, М. М. Кохана, намесніка начальніка Галоўнага ўпраўлення пагранічных войскаў, У. А. Мацкевіча, старшыню Камітэта дзяржаўнай бяспекі, В. М. Палешчука, выконваючага абавязкі начальніка аддзела аператыўнага рэагавання апарату Савета бяспекі Рэспублікі Беларусь (сакратар камісіі), М. М. Цімошчанку, намесніка кіраўніка групы саветнікаў прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь, выключыўшы з саставу гэтай камісіі М. І. Астапава, П. Р. Бяляева, В. Б. Далгалёва, У. Д. Ягорава, Ю. М. Захаранку, Ю. Г. Малумава, Г. М. Пятроўскага, С. І. Рухлядзева, Ю. Л. Сівакова, У. У. Шылу.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

12 чэрвеня 1996 г.
г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 215
АБ ПЕРШАЧАРГОВЫХ МЕРАХ ПА РЭАЛІЗАЦЫІ ДЗЯРЖАЎНАЙ МАЛАДЗЁЖНАЙ ПАЛІТЫКІ Ў РЭСПУБЛІЦЫ БЕЛАРУСЬ

У мэтах стварэння аптымальных сацыяльна-эканамічных, прававых і арганізацыйных умоў для максімальнага развіцця патэнцыялу маладога пакалення ў справе будаўніцтва суверэннай дзяржавы **пастанаўляю:**

1. Лічыць ажыццяўленне дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі ў Рэспубліцы Беларусь прыярытэтным напрамкам сацыяльнай і эканамічнай палітыкі дзяржавы, дзейнасці цэнтральных і мясцовых органаў кіравання, службовых асоб, маючы на ўвазе:

паляпшэнне сацыяльна-эканамічных, сацыяльна-бытавых умоў жыцця моладзі;

стварэнне ўмоў для духоўнага, культурнага, фізічнага развіцця і аздараўлення моладзі, фарміравання яе маральна-прававой культуры;

устанаўленне для маладых грамадзян сацыяльных гарантый у галіне адукацыі, працаўладкавання, занятасці, забеспячэння вольнага часу, развіцця іх працоўнай актыўнасці;

ажыццяўленне падтрымкі маладой сям'і, таленавітай моладзі, маладзёжных і дзіцячых грамадскіх аб'яднанняў;

садзейнічанне міжнароднаму супрацоўніцтву моладзі.

2. Пераўтварыць Камітэт па справах моладзі Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь у Дзяржаўны камітэт па справах моладзі Рэспублікі Беларусь з колькасцю работнікаў цэнтральнага апарату 22 чалавекі.

3. Дзяржаўнаму камітэту па справах моладзі:

у месячны тэрмін ва ўстаноўленым парадку прадставіць у Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь праект палажэння аб гэтым Камітэце;

сумесна з Дзяржаўным камітэтам па друку і Міністэрствам па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі ў месячны тэрмін вырашыць пытанне аб заснаванні перыядычных выданняў, разлічаных на маладзёжную і падлеткавую аўдыторыю;

сумесна з Міністэрствам адукацыі і навукі, Беларускім інстытутам інфармацыі і прагнозу Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у двухмесячны тэрмін разгледзець пытанне аб стварэнні навукова-даследчага і інфармацыйнага цэнтра па праблемах моладзі.

4. Кабінету Міністраў Рэспублікі Беларусь:

распрацаваць да 1 студзеня 1997 г. парадак прадастаўлення льгот пры выдачы маладым грамадзянам і маладым сем'ям доўгатэрміновых крэдытаў на набыццё і будаўніцтва жылых дамоў і кватэр, абзавядзенне хатняй маёмасцю, набыццё прадметаў хатняга ўжытку працяглага карыстання, а таксама кампенсацыі Акцыянернаму Ашчаднаму банку «Беларусбанк» за кошт сродкаў бюджэту страт пры выдачы ім крэдытаў на льготных умовах;

прадставіць прапановы аб унясенні змяненняў у заканадаўства Рэспублікі Беларусь у сувязі з прыняццем гэтага Указа;

падрыхтаваць у трохмесячны тэрмін прапановы аб унясенні змяненняў у заканадаўства Рэспублікі Беларусь па ўстанаўленню падатковых ільгот суб'ектам гаспадарання розных формаў уласнасці, якія прымаюць на работу выпускнікоў навучальных устаноў, а таксама звольненых з радоў Узброеных Сіл ваеннаслужачых тэрміновай службы;

прадставіць у IV квартале 1996 г. прапановы аб унясенні змяненняў у заканадаўства Рэспублікі Беларусь па вызваленню маладзёжных і дзіцячых грамадскіх аб'яднанняў ад выплаты ўзносаў пры іх рэгістрацыі.

5. Рэкамендаваць кіраўнікам мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў:

стварыць у структуры органаў выканаўчай улады падраздзяленні (аддзелы, камітэты) па справах моладзі з правамі юрыдычнай асобы;

прадугледзець пры фарміраванні мясцовых бюджэтаў штогадовае выдзяленне сродкаў на фінансаванне маладзёжных комплексных і мэтавых праграм;

прадаставіць маладзёжным і дзіцячым грамадскім аб'яднанням права карыстання ў рабоце з дзецьмі, падлеткамі і моладдзю памяшканнямі, што знаходзяцца ў камунальнай уласнасці, або на льготных умовах аплаты іх арэнды, камунальных паслуг як для бюджэтных устаноў і арганізацый, а таксама садзейнічаць выдзяленню памяшканняў для маладзёжных і дзіцячых грамадскіх аб'яднанняў, калі атрыманы прыбытак такіх аб'яднанняў накіроўваецца на далейшае развіццё іх матэрыяльна-тэхнічнай базы і выкарыстоўваецца для арганізацыі работы з моладдзю і дзецьмі ў вольны час, стварэння рабочых месцаў для незанятай моладзі, аказання матэрыяльнай дапамогі маладым сем'ям і інвалідам, рэалізацыі іншых сацыяльных праграм.

6. Міністэрству замежных спраў аказваць садзейнічанне ў рэалізацыі міжурадавых пагадненняў аб маладзёжным супрацоўніцтве і абменах, інтэграцыі Рэспублікі Беларусь у міжнародныя маладзёжныя структуры, яе ўдзелу ў асноўных праграмах Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, Савета Еўропы, іншых міжнародных арганізацый, прадастаўленні ўдзельнікам міжнародных маладзёжных абменаў на аснове ўзаемнасці льготных віз для ўезду ў Рэспубліку Беларусь.

7. Гэты Указ уступае ў сілу з моманту падпісання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

17 чэрвеня 1996 г.
г. Мінск.

Уладзімір РУСАКЕВІЧ:

«САЦЫЯЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ ПАВІННЫ ВЫРАШАЦЦА НА ЎСІХ УЗРОЎНЯХ УЛАДЫ»

Праблемы сацыяльна-культурнай сферы так ці інакш закранаюць інтарэсы кожнага з нас. Дзякуючы праводзімай у дзяржаве палітыцы нават ва ўмовах эканамічнага крызісу пакуль што ўдаецца пазбегнуць абвальных працэсаў у адукацыі, ахове здароўя, культуры, сацыяльнай абароне насельніцтва. Аднак сітуацыя ў гэтых галінах далёка не простая. Аб тым, што зроблена і трэба будзе зрабіць у самы бліжэйшы час для вырашэння найбольш вострых сацыяльных пытанняў, карэспандэнт БЕЛТА папрасіў расказаць віцэ-прэм'ера Уладзіміра РУСАКЕВІЧА.

— Наша размова адбываецца напярэдадні рэспубліканскай нарады па праблемах сацыяльна-культурнай сферы, на якой з вялікім дакладам выступіць Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, — адзначыў віцэ-прэм'ер. — У ёй прымуць удзел кіраўнікі розных міністэрстваў і ведамстваў, прадстаўнікі рэгіёнаў рэспублікі. Хачу адразу ж падкрэсліць: гэта нарада не выклікана якой-небудзь крытычнай сітуацыяй у сацыяльна-культурнай сферы. Проста наспела неабходнасць скарэкціраваць нашу сацыяльную палітыку, сканцэнтраваць намаганні на нейкіх прыярытэтных напрамках, расставіць патрэбныя акцэнты.

У цяперашніх умовах нельга чакаць вырашэння ўсіх праблем у сацыяльнай сферы толькі за кошт поўнага фінансавання з бюджэту. У праекце Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь да 2000 года вызначаны асноўныя прынцыпы сацыяльнай палітыкі дзяржавы. На этапе крызіснага стану і стабілізацыі эканомікі першарадная ўвага будзе ўдзяляцца падтрымцы сацыяльна неабароненых слаёў насельніцтва. У 1998—2000 гадах намячаецца паступовае расшырэнне прынцыпаў платнасці ў сацыяльнай сферы, у тым выпадку, вядома, калі эканоміка стабілізуецца. Гэта дасць магчымасць крыху «разгрузіць» бюджэт, сканцэнтраваць дзяржаўную падтрымку на катэгорыях насельніцтва, якія сапраўды маюць у ёй патрэбу, зрабіць прыватныя зберажэнні грамадзян істотнай крыніцай унутраных інвестыцый. Плануецца паступовы пераход ад прамога фінансавання сацыяльнай сферы да яе крэдытавання. Гэтыя і іншыя меры дадуць магчымасць падвесці пад фінансаванне сацыяльнай сферы нарматыўную базу, на аснове якой і будуць ажыццяўляцца як праграмы падтрымкі маламаёмных слаёў насельніцтва, так і фінансаванне буйных сацыяльных праграм.

— Адной з цэнтральных тэм у сродках масавай інфармацыі цяпер стала рэформа агульнаадукацыйнай школы. Якія праблемы, на ваш погляд, павінна вырашыць гэта рэформа?

— Сярод шматлікіх супярэчнасцей, характэрных для нашай школы, самы галоўны недахоп заключаецца ў тым, што далёка не заўсёды аказваецца выніковым высокі акадэмічны ўзровень патрабаванняў, што прад'яўляюцца ў нас да адукацыі. Веды, уменні і навыкі значнай часткі выпускнікоў вымушаюць жадаць лепшага. Гэта выклікана трыма прычынамі. Па-першае, неадпаведнасцю вучэбных праграм індывідуальным запытам і магчымасцям дзіцяці, па-другое, незапатрабаванасцю часткі ведаў і ўменняў, якія дае школа, і, нарэшце, празмернай вучэбнай перагрузкай з усімі адсюль вынікамі для развіцця і здароўя дзіцяці.

Для ліквідацыі гэтых і многіх іншых недахопаў сучаснай школы трэба правесці шэраг карэнных пераўтварэнняў у арганізацыі, формах і змесце адукацыі. Згодна з распараджэннем Прэзідэнта, пачаты падрыхтоўка і ажыццяўленне школьнай рэформы. Яна дасць магчымасць захаваць усё лепшае, што было дасягнута савецкай школай, улічваючы пры гэтым сусветны вопыт, нацыянальныя традыцыі, асаблівасці сучаснага сацыяльна-эканамічнага развіцця.

— Апошнім часам сур'ёзную заклапочанасць выклікае грамадская думка, што складваецца вакол недзяржаўных навучальных устаноў. Што вы можаце сказаць наконт гэтага?

— Пазіцыя ўрада такая: падобныя навучальныя ўстановы, безумоўна, маюць права на жыццё, але пры абавязковым захаванні імі існуючых адукацыйных стандартаў. І тут асаблівая роля адводзіцца кантролю з боку міністэрства і мясцовых органаў кіравання. Скажу шчыра: пакуль гэта работа вядзецца нездавальняюча. Ліцэнзаванне адукацыйнай дзейнасці, акрэдытацыя і атэстацыя недзяржаўных навучальных устаноў праводзяцца недастаткова эфектыўна і глыбока. Таму нядзіўна, што ёсць нямала нараканняў на якасць адукацыі і ўмовы ажыццяўлення навучальнага працэсу ў прыватных ВНУ, тэхнікумах, ліцэях і гімназіях. Цяпер прыняты шэраг канкрэтных мераў па вывучэнню работы гэтых навучальных устаноў. Пасля гэтага будуць зроблены канчатковыя высновы.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

СКАНДАЛ

Апёкшыся на «МММах», і на «Сэкай» варта было б «падзьмуць»

Не паспелі яшчэ схлынуць хвалі гневу падманутых «Мызай», «Гайстрахам» і іншымі беларускімі «МММамі» укладчыкаў, як у нашай краіне зноў разгарэўся скандал вакол чарговай «фінансавай пірамідьі».

На гэты раз парогі кабінетаў следчых абіваюць кліенты фірмы «Сэкай», якая спыніла выплаты дывідэндаў сваім укладчыкам.

Варта адзначыць, што скандал гэты наспяваў даўно. Фірма «Сэкай» ці, дакладней, яе кіраўнік Валерый Буяк, ужо даволі працяглы час пад вельмі выгадныя працэнты, скажам так, пазычала ў грамадзян грошы.

Больш таго, на адваротным баку кожнай такой дамовы была змешчана адозва кіраўніка фірмы Валерыя Буяка, які абвясціў сябе стваральнікам новага рэлігійнага вучэння і абяцаў, што ў азначаны тэрмін аддасць не толькі грашовыя дывідэнды, але і ў дадатак узбагаціць кожнага свайго кліента «выдатным энергетычным зарадам». Пэўна для таго, каб канчаткова пераканаць людзей у сваіх здольнасцях тварыць такія «цуды», спадар Буяк узяў сабе яшчэ японскае прозвішча — Бумата Мататацу, а таксама паведаміў, што з'яўляецца яшчэ і каталіцкім святаром і чэрпае звышнатуральныя сілы дадаткова і ў хрысціянскай рэлігіі. Прачытаўшы такую казку, здавалася б, кожны цвярозадумны чалавек толькі б пасмяяўся. А ў нашай краіне падманутых укладчыкаў, наадварот, знайшліся людзі (і нямала), якія панеслі свае грошы ў «Сэкай». Відаць, гэты Буяк-Мататацу сапраўды валодаў магічнай здольнасцю выцягваць з людзей грошы. Згадзіцеся, пасля ўсіх скандалаў з «МММамі», каб у чарговы раз прымусіць паверыць нашых сугр639амадзян у нейкія фінансавыя цуды, трэба мець пэўны талент. Відавочна, многіх кліентаў «Сэкай» падбадзёрвала тое, што фірма сапраўды доўгі час выплачвала абяцаныя дывідэнды. Хоць вопыт «МММаў» сведчыць, што рана ці позна хтосьці павінен у такой «гульні» прайграць. Кліенты «Сэкай», а гэта, у асноўным, зноў жа шматпакутныя даверлівыя пенсіянеры, спадзяваліся, што лёс падманутых укладчыкаў іх міне.

Але дзесьці напрыканцы мінулага месяца, а па словах некаторых укладчыкаў, ужо некалькі месяцаў назад, фірма «Сэкай» спыніла выплаты абяцаных дывідэндаў. Праўда, сам Валерый Буяк, у адрозненне ад шматлікіх будаўнікоў «фінансавых пірамід», нікуды не знік і абяцае вярнуць людзям іх грошы як толькі яму зноў будзе дазволена займацца сваёй фінансавай дзейнасцю. Справа ў тым, што Прэзідэнт Беларусі нядаўна падпісаў указ аб забароне дзейнасці па акумуліраванню грашовых сродкаў фірмамі, якія не маюць адпаведнай ліцэнзіі Нацыянальнага банка. Між іншым, такой ліцэнзіі фірма «Сэкай» і сам Валерый Буяк не мелі, і іх не спынілі ў свой час ні праваахоўныя, ні кантралюючыя органы. І гэта не сведчыць аб нядбайнасці міліцыі ці падатковай інспекцыі. Тут у чарговы раз спрацавала недасканаласць існуючага заканадаўства. Бо, па ўмове дагавора, Валерый Буяк не акумуліраваў грашовыя сродкі, а пазычаў іх у грамадзян. А гэткая дзейнасць дакладна не рэгламентавана заканадаўствам.

Дарэчы, у жніўні мінулага года падатковая інспекцыя Фрунзенскага раёна сталіцы ўзбудзіла супраць Валерыя Буяка справу за ажыццяўленне прадпрымальніцкай дзейнасці без ліцэнзіі. Аднак у хуткім часе справа гэтая была спынена, паколькі дастатковых доказаў саставу злачынства ў дзейнасці Валерыя Буяка не знайшлося. Потым пракуратура, відавочна, добра разумеючы, што рана ці позна хтосьці з укладчыкаў пацерпіць фінансавы крах, зноў аднавіла гэтую справу і занялася праверкай банкаўскіх рахункаў фірмы і яе кіраўніка. Але грошай укладчыкаў на банкаўскіх рахунках праваахоўным органам так і не ўдалося знайсці. Спадар Буяк патлумачыў, што пусціў іх у далейшае абарачэнне, каб выплаціць дывідэнды. Аднак выплата дывідэндаў была прыпынена наогул. У красавіку бягучага года ўжо Цэнтральны РАУС Мінска ўзяўся за расследаванне справы «Сэкай».

Устрывожаныя кліенты фірмы зараз штодня штурмуюць кабінеты следчых, патрабуючы вяртання сваіх грошай. Дакладная колькасць укладчыкаў, ці крэдытораў, Валерыя Буяка невядомая. Паводле некаторых даных, іх прыблізна каля 4 тысяч чалавек.

Так што, зусім верагодна, армія падманутых укладчыкаў на Беларусі ў хуткім часе можа істотна павялічыцца.

Зрэшты, надзея, як вядома, памірае апошняй. І, магчыма, хоць гэтая скандальная гісторыя будзе мець справядлівы канец для тысяч даверлівых пенсіянераў. Дзесьці ж круцяцца заробленыя іх потам і крывёю грошы?

Мікола ДЗЯБЁЛА.

ТРАГЕДЫЯ Ў ДРАЗДАХ: ПРАЦЯГ ТЭМЫ

ХТО ТЫ, ГАСПАДАР «СКАЙРАЙТЭРА»?

Працягваюцца раскопкі на месцы расстрэлаў 10 тысяч мірных жыхароў і ваеннапалонных у Драздах. Сёння, калі поўнасцю ачышчана ад зямлі частка рова, падрабязнасці злачынства фашысцкіх вылюдкаў бачны з жахлівай дакладнасцю і дэталямі. Астанкі людзей ляжаць у самых разнастайных, часам проста неймаверных позах. Рукі, ногі, галовы, абутак, адзенне і... бутэлькі, бутэлькі, бутэлькі... Самыя розныя, большасць з вадой, акуратна закаркаваныя. Людзі неслі з сабой ваду, яны спадзяваліся выжыць... Але фашысты вырашылі інакш. Пра гэта красамоўна сведчыць мноства гільзаў ад нямецкіх карабінаў. Каты патронаў не шкадавалі, а вось стралялі недакладна — прыходзілася дабіваць. Чарапы многіх няшчасных раздробленыя. Відаць, ад удараў прыкладамі, некаторыя прабіты кулямі. А ў адным месцы побач з астанкамі ляжаць гільзы ад пісталета «браунінг»...

Карціна расстраляных, якія ляжаць у рове, настолькі жахлівая, што перадаць, расказаць аб убачаным неверагодна цяжка. Хочацца проста маўчаць...

Запомніліся пабляднелыя, усхваляваныя, разгубленыя твары расійскіх тэлевізіёншчыкаў, якія прыехалі здымаць рэпартаж аб страшных знаходках ля Кайдасавай гары, запісаць інтэрв'ю з начальнікам Упраўлення па ўвекавечванню памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр вайны пры Міністэрстве абароны рэспублікі Мікалаем Міхайлавічам Ешчанкам, які, перапыніўшы водпуск, літаральна днюе і начуе на месцы раскопак.

Чым далей ідуць раскопкі, тым больш у пошукаўцаў узнікае пытанняў. На многіх астанках можна убачыць шматкі адзення, якія захаваліся да гэтага часу, відавочна заходнееўрапейскай вытворчасці, а таксама самага разнастайнага абутку. Побач з салдацкімі ботамі суседнічае мадэльны, можна сказаць, элегантны абутак. На расчосках часта сустракаюцца замежныя пазнакі, ёсць нават на чэшскай мове. Ва ўсіх без выключэння загінуўшых ёсць паясныя скураныя рамяні. Часта трапляюцца хімічныя алоўкі, люстэркі, лыжкі, кубкі, кашалькі і манеты. Гэтымі днямі была знойдзена амерыканская аўтаручка, якая захавалася вельмі добра, з залатым пяром і кляймом з надпісам «The SKYWRITER»— «нябесны пісьменнік». На зззяючым на сонцы пяры — кляймо, нейкія літары, лічбы. Хто гаспадар рэдкага для Беларусі «скайрайтэра»? Як ён трапіў у Мінск? Адкуль? Побач з аўтаручкай, якая, дарэчы, нягледзячы на тое, што праляжала ў зямлі 55 гадоў, піша, ляжаў флакон адэкалону. Адэкалон захаваўся, пахне...

Раней ў раскопе быў знойдзены рэдкі гадзіннік фірмы «Інвар», з гравіроўкай, надпісамі, ключ ад англійскага замка!.. Магчыма, сярод расстраляных былі іншаземцы. Тады хто яны? Невядома...

У многіх расстраляных у кішэнях сланечнікавыя семкі. Глядзіш, у ахвяр — акуляры, скураны кашалёк, дыхтоўны абутак, а ў кішэнях... семкі.

Дык хто ж расстраляны ля падножжа Кайдасавай гары? За што? Ці ўдасца ўстанавіць імя хоць бы адной ахвяры?

Для гэтага патрэбна дапамога прафесіянальных гісторыкаў і спецыялістаў, для гэтага патрэбна дапамога дзяржавы, і, перакананы, асабіста Прэзідэнта. Неабходна стварыць дзяржаўную камісію. Тайна трагедыі ля Кайдасавай гары павінна быць раскрыта, а ахвяры яе дастойна ўвекавечаны і павінны набыць вечны пакой.

А пакуль пытанні застаюцца.

Хто ж ты, гаспадар «скайрайтэра»? Ці даведаемся мы хоць бы адно імя з дзесяці тысяч загінуўшых, хоць бы адно...

Мікалай КАЧУК.

ВЫРАТАВАННЕ

ПЕРШЫЯ ДЗЕЦІ ПАЕДУЦЬ НА АЗДАРАЎЛЕННЕ ЎЖО 15 ЛІПЕНЯ. У ГЕРМАНІЮ

Працягваецца акцыя «Выратаванне» Беларускага дабрачыннага фонду «Дзецям Чарнобыля» і газеты «Звязда». Мы чакаем вашых лістоў-зваротаў, калі вашы дзеці хворыя, калі яны не былі на аздараўленні.

Беларускі дабрачынны фонд «Дзецям Чарнобыля» прыняў рашэнне па большасці лістоў з той пошты, якую атрымалі «Звязда» і непасрэдна фонд у адказ на зварот да чытачоў. Дзеці, пачынаючы з 15 ліпеня (на працягу ліпеня і жніўня), у саставе розных груп, чые паездкі былі запланаваны нашмат раней, будуць адпраўлены ў Германію і Аўстрыю на аздараўленне. Мы разумеем, як напружана чакаюць адказаў людзі, бацькі, чые дзеці ў большасці выпадкаў не праходзілі аздараўлення за мяжой ніводнага разу. Таму мы сёння змяшчаем прозвішчы тых сем'яў, у якія БДФ «Дзецям Чарнобыля» ўжо адправіў пісьмы з просьбай выслаць неабходныя дакументы. Газета называе толькі прозвішчы, бо часам у вашых лістах, паважаныя матулі (ад татаў звычайна пісьмаў-зваротаў газета не атрымлівала), не ўказаны імёны дзетак. Толькі — іх год нараджэння, характар захворвання.

БДФ чакае адказаў-лістоў з адпаведнымі дакументамі ад Каштанаў, Журавых, Венерчукоў (з Калінкавіч і Калінкавіцкага раёна), Лаўровых, Гаўрылаўцаў, Гудаў (Лельчыцы і Лельчыцкі раён), Емяльянчанкаў і Мельнікавых (з Чэрвеньскага раёна), Бурлачэнкаў і Уоська, Даніленкаў (з Мазыра і Мазырскага раёна), Скібаў, Дамашэвічаў, Дрынеўскіх (з Лунінца і Лунінецкага раёна), Федарэнкаў (Смалявіцкі раён), Меланічаў (з Жыткавіч), Міхалькевічаў (в. Салонае Жлобінскага раёна), Шылаў (Лагойскі раён), Сакаўцоў (в. Саска Ліпка Нясвіжскага раёна), Сліжыкаў (з Валожына), Свяцовых (з Беразіно), Таралаў (з Пухавіцкага раёна), Рослікаў (з Маларыты), Анішчанкаў і Плашковых (з вёсак Міхалькі і Каротнкавічы Гомельскай вобласці), Хількевічаў (з Пінска), Станкевічаў (з в. Бярозаўка Калінкавіцкага раёна), Пронiных (в. Глыбокае Гомельскай вобласці), Чаховічаў (з Кобрына), Сянько (з Маладзечна), Вячораў, Лявоненкаў, Ульянкаў (з Добрушскага раёна), Шэпілаў (з Крычава), Таболічаў (са Старобіна), Гміраў (са Столінскага раёна), Рабянкоў, Бабкоў (з Рэчыцкага раёна). Калі вы яшчэ не адказалі на лісты-запыты БДФ, спяшайцеся!

Мы ведаем, што ёсць пытанні ў аўтараў астатніх лістоў. 26 чэрвеня «Звязда» праводзіць «прамую лінію» з Генадзем Грушавым, старшынёй Беларускага дабрачыннага фонду «Дзецям Чарнобыля». Ён адкажа на любыя пытанні нашых чытачоў з 12 да 14 гадзін па тэлефоне: 32-38-21.

З пошты, атрыманай апошнімі днямі на адрас акцыі «Выратаванне», уразіў, прымусіў задумацца над усеагульнай нашай бессардэчнасцю ліст з вёскі Цэцеравец Клецкага раёна. Напісаны ён дрыжачай рукой, пра што сведчыць почырк. Іначай бы ў Галіны Васільеўны Новік, якая перанесла інсульт, інваліда II групы, і не атрымалася. «Піша вам маці Марыны, ёй 13 гадоў, часта хварэе. У яе — хранічны гламеруланефрыт, гастрыт страўніка, захворванне шчытападобнай залозы I ступені. Дачушка стаіць на ўліку ў дзіцячай кансультацыі і ў Мінску ў абласной дзіцячай бальніцы, там яна і лечыцца. На аздараўленні ніводнага разу нідзе не была. Пуцёўку купіць не можам. Няма ў нас грошай. Я і муж — інваліды II групы. Я вас вельмі прашу — дапамажыце... Прабачце за дрэнны почырк. Я перанесла інсульт і не магу добра пісаць...» Можна толькі здагадвацца, як жывецца гэтай сям'і, чаго нестае іх трынаццацігадовай дачушцы. Хто-небудзь убачыў усе беды, турботы, усе слёзы гэтай сям'і? Хто-небудзь на месцы, у Клецкім раёне, ёй дапамог?..

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

КАМІСІЯ ПРАВЕРЫЦЬ, ЯК УЛАДЫ СТАЛІНСКАГА РАЁНА РЭАГУЮЦЬ НА ЗАЯВЫ І СКАРГІ ГРАМАДЗЯН

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Міхаіл Мясніковіч распарадзіўся стварыць камісію для вывучэння мераў, што прымаюцца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі Столінскага раёна па заявах і скаргах грамадзян. Гэта зроблена ў мэтах выканання Распараджэння кіраўніка дзяржавы ад 24 мая гэтага года «Аб зацвярджэнні мерапрыемстваў па рэалізацыі ў 1996 годзе даручэнняў і крытычных заўваг Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, выказаных у час рабочай паездкі 16—18 красавіка 1996 г. у раёны Брэсцкай, Гомельскай і Магілёўскай абласцей, што пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС».

Старшынёй камісіі, у саставе якой 13 чалавек, назначаны памочнік Прэзідэнта Сяргей Посахаў. Яму даручана прыцягваць пры неабходнасці да работы ў камісіі іншых спецыялістаў цэнтральных органаў кіравання. Да 1 ліпеня гэтага года Сяргей Посахаў павінен прадставіць кіраўніку дзяржавы інфармацыю аб выніках работы камісіі і ўнесці адпаведныя прапановы.

БЕЛТА.

АКЦЫЯ «ЗВЯЗДЫ»

НА МЕСЦЫ ПАХАВАННЯ АБАРОНЦАЎ БРЭСЦКАЙ КРЭПАСЦІ — АГАРОДЫ

Крэпасць над Бугам. Месца, святое для нас. Тут трэба абавязкова пабываць, пабываць кожнаму... Пабываць, каб надыхацца славай нашых дзядоў, надыхацца мужнасцю і акрыяць духам у гэты нялёгкі для нашай Радзімы час. Складаныя пачуцці ахопліваюць тут, сярод палаючых на фоне чэрвенскай зеляніны чырвона-крывавых цагляных развалін. Пачуцці горычы, смутку і гордасці. Горычы — ад трагізму таго, што адбывалася тут 55 гадоў назад, смутку — ад усведамлення вялізнай колькасці ахвяр тых цяжкіх баёў, гордасці — ад разумення таго, што менавіта тут пачалася наша Вялікая Перамога.

Так, менавіта тут фашысты вымушаны былі ўпершыню ў гэтай вайне адступіць, менавіта тут нашы салдаты прымусілі поўзаць на каленях любімца Гітлера — крывавага бандыта ў пагонах Ота Скарцэні, менавіта тут панесла цяжкія страты хваленая 45-я пяхотная дывізія вермахта і якая пераможна маршыравала па вуліцах Парыжа і Варшавы, менавіта тут фашысцкія правадыры падумалі ўпершыню аб цане паходу на Усход. І не выпадкова, зусім не выпадкова Гітлер, Мусаліні, Кейтэль, Гімлер і іншыя вядомыя нацысты пабывалі ў Брэсцкай крэпасці. Іх цягнула сюды, як злачынца на месца ўчыненага злачынства. Тут пачаўся іх канец, тут быў забіты першы цвік у плаху, якая ім прызначалася...

Смутныя, але гордыя развалы — сведкі многіх падзей. Не ўсе падрабязнасці абароны крэпасці нам вядомы. Не ўсе ведаюць і аб тым, што бой з танкістамі Гудэрыяна крэпасць прыняла 15 верасня 1939 года. Зводны гарнізон пад камандаваннем генерала Войска Польскага Плісоўскага і палкоўніка Хорака мужна змагаўся з пераўзыходзячымі сіламі праціўніка. Палякаў было каля палка, дзесятак гармат і ўстарэлыя французскія танкі «Рэно». Гудэрыян кінуў супраць іх дзве дывізіі, авіяцыю, але ўзяць крэпасць не змог. І толькі пасля таго, як у выніку баёў большасць польскіх байцоў загінула, а сам генерал Плісоўскі быў паранены, немцам удалося ўзяць крэпасць. Жменьцы палякаў на чале з генералам удалося прарвацца праз Цярэспальскія вароты і выйсці з акружэння. Хто былі гэтыя польскія салдаты-героі? Як склаўся іх лёс? Дзе магілы загінуўшых?

Цяпер добра вядома, што немцы потым адступілі, пакінуўшы крэпасць Чырвонай Арміі. Адбыўся і сумесны парад, на якім савецкімі танкістамі камандаваў камбрыг Сямён Крывашэін. Але як дзіўна часам складваецца франтавы лёс! Праз пяць гадоў, у ліпені 1944-га, менавіта генерал-лейтэнант Крывашэін, камандуючы 1-м Чырванаградскім механізаваным корпусам, забяспечыць магчымасць фарсіравання савецкімі войскамі Заходняга Буга, абходу Брэста з захаду і стварэння Брэсцкага «катла» для фашыстаў. Над крэпасцю зноў залунаў чырвоны сцяг.

Упэўнены, што гісторыя крэпасці ў будучым стане адкрываць усё новыя і новыя невядомыя старонкі. Пацвярджэннем служаць і праведзеныя ў маі гэтага года 3-й спецыялізаванай пошукавай ротай асобнага батальёна Міністэрства абароны раскопкі ў паўднёвай частцы Валынскага ўмацавання, у раёне казармы 333-га стралковага палка, у паўднёва-ўсходняй частцы царквы-клуба.

У Кобрынскім умацаванні, на тэрыторыі былога стадыёна, на ўчастку мясцовасці 40х25 метраў былі знойдзены астанкі 74 чалавек. Па расказах мясцовых жыхароў, немцы прымушалі палонных зносіць сюды загінуўшых у крэпасці. Хто яны? Устанавіць пакуль не ўдалося. Устаноўлена, што сярод загінуўшых ёсць дзеці, частка астанкаў не мае канечнасцяў. Ёсць думка, што гэта могуць быць члены сем'яў ваеннаслужачых, што знаходзіліся ў крэпасці. Знойдзеныя астанкі будуць урачыста пахаваны ў мемарыяле Брэсцкай крэпасці 2 чэрвеня 1996 года ў час тэлемарафона.

Вяліся раскопкі і ў паўночна-заходняй частцы Валынскага ўмацавання, дзе за 50 метраў ад пешаходнага моста 22 чэрвеня 1972 года былі знойдзены астанкі сямі воінаў і сабакі-аўчаркі. У гэты раз пошукі выніку не далі.

У раёне казармы былога 333-га стралковага палка пры раскопках знойдзены пахаваныя чалавечыя астанкі, даўнасць пахавання якіх, як устанавіла экспертыза, звыш 55 гадоў і да перыяду Вялікай Айчыннай не адносяцца. Яшчэ адна загадка крэпасці.

На жаль, ёсць выпадкі, калі губляецца ўжо знойдзенае. Салдаты 3-й спецыялізаванай роты пад камандаваннем капітана А. Кавальскага спрабавалі знайсці месца пахавання 37 загінуўшых абаронцаў крэпасці, якія ўжо аднойчы былі пахаваны і на іх магіле стаяў помнік. На фатаграфіі, зробленай у 1983 годзе, помнік яшчэ ёсць, але варта было пакінуць гэтае месца воінскай часці, што дыслацыравалася тут, як нечая бязлітасная рука знесла яго і схавала на 2-м паверсе былой казармы палкавой школы 84-га стралковага палка. Цяпер на месцы пахавання агароды. Ці не горкі ўраджай? Знайсці магілу не ўдалося. Вось так. Адны шукаюць і будуюць, іншыя разбураюць... Сорамна і балюча...

Сёлетні, 1996 год асаблівы для крэпасці-героя. Гэта год не толькі 55-гадовага юбілею гераічнай абароны: у чэрвені крэпасці споўнілася 160 гадоў — яна была закладзена 1 чэрвеня 1836 года. 25 верасня 1971 года Пётр Міронавіч Машэраў запаліў агонь у мемарыяльным комплексе, які гарыць ужо 25 гадоў. І нарэшце, 8 лістапада гэтага ж года 40 гадоў Музею абароны Брэсцкай крэпасці, які прыняў першых наведвальнікаў у 1956 годзе.

І не выпадкова, што менавіта ў гэтым годзе па рашэнню Прэзідэнта і ўрада рэспублікі праводзіцца тэлемарафон у Брэсцкай крэпасці-героі. Амаль усе краіны СНД далі згоду на ўдзел у фінансаванні рэканструкцыі і абнаўлення мемарыяла. А сродкаў трэба нямала — больш за 200 млрд. рублёў. Мемарыял у свой час будаваўся ўсімі рэспублікамі СССР — граніт везлі з Житоміршчыны, тытан для штыка-абеліска — з Урала, а выраблялі яго на Запарожскім металургічным...

Абаранялі крэпасць усёй грамадой, узводзілі мемарыял усёй грамадой, і аднановім, упэўнены, таксама ўсёй грамадой. Святыню нашу, сімвал мужнасці, гонару і адзінства.

Мікалай КАЧУК.

«САЦЫЯЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ ПАВІННЫ ВЫРАШАЦЦА НА ЎСІХ УЗРОЎНЯХ УЛАДЫ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Яшчэ адна вострая тэма — зарплата работнікаў адукацыі, а таксама затрымкі з яе выплатай. Якія прымаюцца меры, каб знізіць вастрыню гэтай праблемы?

— Урад разумее, што педагогу, як і работнікам іншых бюджэтных галін, сёння нялёгка, і шукае любыя магчымасці для паляпшэння іх матэрыяльнага становішча. Новая Адзіная тарыфная сетка дала магчымасць крыху ўзняць узровень зарплаты настаўнікаў і прафесарска-выкладчыцкага саставу. Па меры магчымасцей будуць разглядацца і іншыя шляхі павышэння аплаты працы работнікаў бюджэтнай сферы, у прыватнасці такія, як матэрыяльная дапамога тым, хто мае патрэбу, павелічэнне сродкаў на прэміраванне, даплаты. Урадам ужо дадзены адпаведныя даручэнні наконт гэтага.

Што ж датычыць несвоечасовасці выплаты зарплаты, то прычыны гэтага добра вядомыя. У краіне робіцца ўсё магчымае, каб ажывіць эканоміку, папоўніць бюджэт неабходнымі паступленнямі. Я думаю, ніхто не стане адмаўляць: пры першай жа магчымасці зарплата выплачваецца менавіта работнікам адукацыі. За выключэннем некалькіх выпадкаў, у гэтай сферы няма запазычанасці па зарплаце, якая б перавышала адзін месяц. Цяпер адшукваюцца сродкі, каб поўнасцю пагасіць запазычанасць.

— З усіх сацыяльных сфер у самай складанай сітуацыі апынулася сістэма аховы здароўя рэспублікі. Якія захады робяцца, каб вывесці гэту галіну з крызісу?

— Наша ахова здароўя перажывае складаны этап адаптацыі да новых сацыяльна-эканамічных і медыка-дэмаграфічных умоў. У рэспубліцы працягвае падаць нараджальнасць, а смяротнасць расце. Звязанае з гэтым старэнне насельніцтва патрабуе дадатковых затрат на сацыяльную абарону і паслугі аховы здароўя. Акрамя таго, з-за негатыўных сацыяльных з'яў павялічваюцца захворванні на сухоты, вострыя кішэчныя інфекцыі, сіфіліс, алкагалізм. Пагаршаюцца паказчыкі стану здароўя дзяцей, расце інваліднасць. Пры гэтым патрэбнасць галіны ў фінансаванні забяспечана толькі на 60 працэнтаў, лекамі — на 43,9 працэнта, абсталяваннем — на 62,3, харчаваннем для хворых — на 72,6 працэнта.

Патрабуецца паступовае, прадуманае рэфарміраванне сістэмы айчыннай аховы здароўя. Канцэпцыя гэтых рэформаў ужо падрыхтавана Міністэрствам аховы здароўя, але яна мае патрэбу ў дэталёвай прапрацоўцы і абмеркаванні. Неабходна выпрацаваць і ажыццявіць вельмі жорсткія меры па эканоміі рэсурсаў без скарачэння аб'ёмаў і даступнасці асноўных відаў медыцынскай дапамогі, навядзенню дысцыпліны і парадку ў галіне. Гэты год павінен стаць пераломным у вызначэнні стратэгіі і палітыкі рэформаў аховы здароўя.

— Якая сітуацыя з забеспячэннем насельніцтва рэспублікі медыкаментамі?

— Людзі, напэўна, памятаюць, што яшчэ 2-3 гады таму паліцы нашых аптэк багаццем не вылучаліся, і трэба было патраціць нямала часу і сіл, каб купіць неабходныя лекі. На працягу мінулага года была праведзена работа па рэарганізацыі сістэмы лекавага забеспячэння. Гэта дало магчымасць напоўніць рынак медыкаментамі, павялічыць рэалізацыю тавараў аптэчнага асартыменту ў 7 разоў, скараціўшы бюджэтныя датацыі. Праўда, у хуткім часе ўзнікла іншая праблема — высокія цэны на медыкаменты. У мэтах упарадкавання цэнаўтварэння на лекавыя сродкі для суб'ектаў гаспадарання ўсіх формаў уласнасці і ажыццяўлення мераў па сацыяльнай абароне насельніцтва Кабінетам Міністраў была прынята пастанова «Аб рэгуляванні цэн на лекавыя сродкі, вырабы медыцынскага прызначэння і медыцынскай тэхнікі».

Ацэньваючы ў цэлым работу нашай сістэмы аховы здароўя, трэба прызнаць, што ў Беларусі ўсё ж удалося забяспечыць стабільную работу медыцынскіх устаноў, захаваць даступнасць медыцынскай дапамогі. Пагаршэнне здароўя насельніцтва рэспублікі менш выражана, чым у іншых краінах былога СССР.

— Немалую напружанасць у грамадстве выклікаюць затрымкі з выплатай пенсій. Што ўдалося зрабіць у вырашэнні гэтай праблемы?

— Складаны стан на вытворчасці самым прамым чынам адбіўся на выплатах пенсій, і кіраўніцтва рэспублікі ўдзяляе вельмі пільную ўвагу гэтаму пытанню, таму сітуацыю ўдалося крыху нармалізаваць. Але, нягледзячы на прымаемыя меры, запазычанасць прадпрыемстваў і арганізацый Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва расла так імкліва, што зводзіла на нішто ўсе намаганні па фінансавай стабілізацыі фонду і забеспячэнню своечасовай выплаты пенсій. Сёння гэта запазычанасць складае амаль адзін трыльён рублёў.

Цяпер у сувязі з праблемай выплаты пенсій з'явіліся прапановы аб магчымым павелічэнні памераў узносаў на сацыяльнае страхаванне, аб адлічэнні ўзносаў суб'ектамі гаспадарання непасрэдна ў бюджэт і шэраг іншых. Што датычыць павышэння памераў узносаў, то гэта, папершае, не лепшым чынам адаб'ецца на жыццёвым узроўні працуючых грамадзян і іх сем'яў, па-другое, для многіх суб'ектаў гаспадарання стане ўвогуле непасільным. Прапанова ж аб адлічэнні ўзносаў непасрэдна ў бюджэт патрабуе вельмі глыбокай прапрацоўкі.

— Цяпер у нашым пенсіённым забеспячэнні склалася такая сітуацыя, што на велічыню пенсіі ветэранаў іх працоўны стаж мае нязначны ўплыў, усе пенсіянеры ўраўнаваны паміж сабой. Ці будуць у бліжэйшы час прыняты якія-небудзь меры па дыферэнцыяцыі памераў пенсій і іх павышэнню?

— Безумоўна, пенсіі невялікія. Аднак у сілу ўсё тых жа эканамічных прычын істотная перабудова вылічэння пенсій немагчыма, як немагчыма і павелічэнне дыферэнцыяцыі ў памерах пенсій. Толькі эканамічны ўздым мог бы даць магчымасць ажыццявіць жадаемае як у плане павелічэння мінімальных пенсій, так і ў плане большай залежнасці велічыні пенсіі ад папярэдняга заработку. Хоць трэба адзначыць, што з улікам даплат сярэднямесячная пенсія летась склала 323 тысячы 800 рублёў — гэта 43 працэнты ад сярэднямесячнай заработнай платы ў рэспубліцы. У 1994 годзе гэты паказчык складаў усяго 33 працэнты.

— Праблемамі пенсіённага забеспячэння, аховы здароўя, адукацыі не абмяжоўваецца кола сацыяльных пытанняў, што патрабуюць пастаяннай увагі ўрада...

— З-за недахвату грашовых сродкаў, а таксама па шэрагу іншых прычын у крытычным становішчы аказалася сістэма кінавідэапракату і кінавідэавытворчасці. Скарачаецца колькасць кінаўстановак, за апошнія пяць гадоў закрыта і перапрафілявана 15 кінатэатраў, і гэты працэс можа прыняць абвальны характар. У сферы культуры шмат і іншых нявырашаных праблем. Няпростая сітуацыя і ў друку рэспублікі.

Сацыяльны феномен апошніх гадоў, які атрымаў назву «рэлігійнага адраджэння», заключаецца ў масавым адыходзе насельніцтва ад атэізму і росце прарэлігійных настрояў. Сітуацыя ў рэспубліцы ў цэлым спакойная. Але гэта не азначае, што няма парушэнняў заканадаўства ў рэлігійнай сферы. Мы не маем права дапусціць уцягвання нашых грамадзян, асабліва моладзі, у псеўдарэлігійныя групоўкі, якія ламаюць лёсы людзей, шкодзяць іх здароўю.

У цяперашні няпросты час урад шукае новыя арыенціры і падыходы ў вырашэнні праблем сям'і, жанчын, аховы мацярынства і дзяцінства, разумеючы, наколькі гэта важна. Асаблівую заклапочанасць выклікала і выклікае вырашэнне пытанняў сацыяльнай рэабілітацыі інвалідаў, якіх у рэспубліцы налічваецца 418 тысяч.

Аддаючы належнае таму, што зроблена за апошні час у галіне фізічнай культуры і спорту, надзеі на далейшае паляпшэнне гэтай работы ўрад звязвае з нядаўна створаным Міністэрствам спорту і турызму. Новаму міністэрству трэба будзе правесці складаную і карпатлівую работу па стварэнню і функцыянаванню адзінага механізма спорту і турызму ў краіне. Істотнага паляпшэння патрабуе работа па аздараўленню насельніцтва, развіццю фізкультурнага руху.

Вядома, адна з важнейшых праблем, што знаходзіцца ў полі нашага зроку, — работа з моладдзю. 17 чэрвеня мы яе дэталёва абмеркавалі ў Прэзідэнта рэспублікі. Вынікі гэтай сустрэчы абнадзейваюць.

Можна яшчэ доўга працягваць пералік самых надзённых праблем. Усе яны знаходзяцца пад самым пільным кантролем урада і стануць прадметам дэталёвага абмеркавання на маючай адбыцца нарадзе. Думаю, чытачам будзе цікава даведацца аб ёй больш падрабязна. Тым больш, што ў нарадзе прымуць удзел кіраўнікі з месцаў, практыкі, якія выкажуць свае думкі аб шляхах вырашэння сацыяльных праблем. Таму мы пастараемся праз сродкі масавай інфармацыі расказаць аб выніках нарады, зробленых высновах, аб думках яе ўдзельнікаў.

У заключэнне хацеў бы падкрэсліць, што ўсе пазітыўныя пераўтварэнні ў сацыяльна-культурнай сферы магчымы толькі пры ўмове, калі ўсе мы разам, на ўсіх узроўнях улады, будзем займацца гэтымі пытаннямі паўсядзённа, зацікаўлена, адказна. І не толькі як дзяржаўныя работнікі, а перш за ўсё як грамадзяне сваёй рэспублікі.

Эдуард ПІВАВАР, БЕЛТА.

ГЛЫБІНКА

ГІМН АБЫВАЦЕЛЮ

Так атрымліваецца, што рэгулярна магу назіраць за жыццём аднаго паселішча, вёскі. Яна зусім невялікая, на ўскраіне калгаса, з тых, некалі неперспектыўных. Тут ані клуба, як кажуць, ані крамы. Тэлевізар далёка не ў кожнай хаце, радыёпрыёмнікаў яшчэ менш, ну а праведная радыёсетка, гэты рудымент пяцігодак стварэння, большую частку года маўчыць. Так што частка жыхароў увогуле пазбаўлена сувязі са знешнім светам. Газет выпісваецца вельмі мала — тая што танней і дзе ёсць праграма тэлебачання. Пра кнігі і гаварыць няма чаго.

Калгас «рэкруціруе» з вёскі двух трактарыстаў і адну жанчыну на цялятнік. Астатнія пенсіянеры. У кожнай сям'і, у кожнага самотніка, зразумела, соткі займаюць у іерархіі каштоўнасцей першае месца. Жыццё складваецца ў вёсцы з двух асноўных заняткаў — цяжкая праца на зямлі і ў хляве, калі там яшчэ захавалася жывёла, і п'янства. Не п'юць у вёсцы лічаныя сем'і, пенсіянеры. Тут праца суседнічае з клопатам аб дзецях.

П'юць на святы — няважна якія, рэлігійныя альбо «чырвоныя», — п'юць без «прычыны», п'юць у сем'ях, аднаасобна, п'юць у кампаніях. Цяпер, каб урабіць не грады, а асноўныя соткі, што ў полі, чакаюць не каня (дзякаваць Богу, з гэтым у вёсцы проста) — чакаюць пенсіі. Бо без грошай як жа ты напоіш талаку? А работа ў талацэ абавязкова заканчваецца застоллем да песень, а найбольш да сварак. Любая прычына — радасная альбо сумная, якая збірае людзей разам, абавязкова цягне за сабою застолле. З кожным годам усё бяднейшае на закуску, але не на выпіўку.

Вось пасадзілі бульбу, талака рушыла ў хату за стол. А бабуля, якая ўжо не можа дапамагаць у полі з-за сваіх гадоў, але якая яшчэ адчувае неймаверную цягу да чаркі, топчацца ў панадворку. Урэшце рашаецца, заходзіць. Яе ледзь не сілай выправоджваюць, але чарку наліваюць, разумеюць, што ну вельмі хочацца. Як гэта ні дзіўна, але тут не гоняць самагонкі. Доўга не мог знайсці прычыны. Але потым здагадаўся. Каб яе гнаць, трэба паставіць брагу і чакаць, пакуль яна выходзіцца. Брагу калі-нікалі ставяць, ды толькі яна выпіваецца да працэсу перагонкі ў «сырым», скажам так, выглядзе.

Вось вяртаецца дадому дзядзька. І яшчэ далёка да свайго панадворку пачынае, сціскаючы кулакі, брыдка лаяцца ў адрас жонкі. Праз некалькі хвілін ён будзе яе біць, ганяць па хаце і ля хаты, але ніхто не ўмешваецца. Прызвычаіліся. Ды, у рэшце рэшт, яны кожны раз мірацца і, вядома ж, прысутнічае «міравая».

У гэтай вёсцы, дарэчы, ёсць усіх патроху — беларусаў католікаў і праваслаўных, рускіх і іншых народаў.

Люмпенізацыя — слова названае. Яе класічных характарыстык няма таму, што ўсё-такі вёска. Зямля-карміцелька не толькі корміць, але і прымушае працаваць, пакуль служаць рукі, не зусім апускацца.

Я не стараўся ачарніць, альбо згусціць фарбы. Жыццё дае прыклады і больш страшныя. Жыццё ў правінцыі толькі знешне запаволенае і ціхае. І тут адбываюцца няўхільныя зрухі, перамены. І, на жаль, не ў лепшы бок, калі браць чалавека як асобу.

Шматлікія мінулыя выбары высвецілі слоўца «электарат». Што ж, і насельнікі той вёскі, і насельнікі іншых вёсак і гарадкоў правінцыі, яўна пазначаныя люмпенізацыяй, уваходзяць у гэты самы электарат. Яны пойдуць галасаваць, не ўсе, але пойдуць. Асабліва калі падвязуць, калі будуць ведаць, што зранку, ад шасці гадзін, на выбарчым участку — колькі душы заўгодна і піва, і мацнейшага, і на дзіва ад астатніх дзён таннейшага. Пойдзе і памянёны вышэй дзядзька. З пахмелля, з усёй сваёй злосцю на жыццё, на жонку, на адсутнасць грошай. Галасуе гэта частка насельніцтва інтуітыўна. Менавіта яна паддаецца самай немудрагелістай, самай прымітыўнай і таму самай падманлівай агітацыі.

На іншым полюсе — грамадзяне, тыя, хто адчуў сваю прыналежнасць да народа і грамадства, хто пачынае ўсведамляць законы сацыяльнага развіцця, імкнецца ўздзейнічаць, адстойваць альбо, наадварот, руйнаваць. Грамадзян у правінцыі, вядома ж, менш, чым у буйных гарадах. Таму на агульным шэрым фоне яны досыць прыкметныя. І ў кожным раёне абавязкова ёсць некалькі фігур, якія выдзяляюцца сваёй палітызаванасцю, схільнасцю да лідэрства. Гэта незалежна ад пазіцыі ці партыйнай прыналежнасці. Але разам з тым і гэтыя правінцыяльныя лідэры не могуць пазбавіцца свайго правінцыялізму. Я ніяк не магу аднесці да грамадзян усю інтэлігенцыю — калі лічыць за яе настаўнікаў, урачоў, аграномаў, людзей з вышэйшай адукацыяй. Пераважная большасць іх вызначаецца поўнай адсутнасцю менавіта грамадзянскасці, у плане духоўным і палітычным мала адрозніваецца ад астатняй масы.

Палітычныя партыі ў правінцыі так і не атрымалі далейшага развіцця. Філіі БНФ, Грамады ў сваім росце былі амаль што спынены пасля выбараў у Вярхоўны Савет. Пройгрыш не толькі падарваў унутраную энергію тых грамадзян, хто актыўна ўключыўся ў работу гэтых філій, ён даў вялікія перавагі праціўнікам. Не спатрэбілася ні «амона», ні спецмашын. У большасці раённых актывістаў, якія тут, як кажуць, навідавоку, пацiху прыціснулі зусім не адміністрацыйнымі мерамі. Проста ў кожнага ёсць сям'я, якую трэба карміць. А згубіць працу, якая амаль заўжды гуманітарнага напрамку, сёння вельмі лёгка. Вядома ж, не ва ўсіх раёнах ціск аднолькавы, ёсць і грамадзяне, якія не знізілі свайго палітычнага напалу, але агульны малюнак менавіта такі.

Знешне добра пачуваюць сябе ў мясцовых арганізацыях камуністаў. У Браславе, напрыклад, нядаўна ў рамках раённай створана яшчэ і грамадская арганізацыя ПКБ. Але праціўнік, асноўныя праціўнікі, пераможаны, адступілі. Што далей? На мой погляд, у радах гэтых правінцыяльных арганізацый пануе пэўная разгубленасць, якую не можа кампенсаваць чыста арганізацыйная дзейнасць — сходы, узносы і г. д.

Ну а пасярод гэтых двух полюсаў знаходзіцца звычайны наш абывацель. Ён цікавіцца падзеямі ў грамадстве, прыглядаецца да дзейнасці грамадзян, але толькі з пункту гледжання таго, як усё гэта адаб'ецца на яго асабістым жыцці і дабрабыце. Гэта несвядомы індывідуаліст, кансерватар па сутнасці. Ён вельмі рэдка мяняе свае погляды, схільны заўжды падтрымліваць улады альбо рэальную сілу. Можна гарантаваць, што ён, менавіта правінцыяльны, а не гарадскі, абывацель не пойдзе на плошчы ні пад якімі лозунгамі. Ён можа пайсці, але ў тым выпадку, калі гэта будзе ініцыіравана ўладамі і нявыхад звяжацца нейкім чынам з асабістымі непрыемнасцямі. Ён ніколі не шарахнецца рэзка ў правы ці левы бок. І ў гэтым стабільнасць нашага грамадства.

Абывацель жыве, у рэшце рэшт, законамі, дадзенымі нам Богам. Клопатам аб сям'і, яе дабрабыце, сваім аўтарытэце перад суседзямі, сваім законапаслухмянстве. Між іншым, грамадзяне, якія імкнуцца да шчасця народа, вельмі часта гэтыя законы парушаюць з-за празмернага імкнення. Ну а люмпен са сваёй абыякавасцю і бяздумнасцю парушае таксама. Менавіта для абывацеля вельмі вялікае значэнне маюць царква, касцёл. У часы ваяўнічага атэізму ён ад іх крыху адхінуўся, але ўсё роўна адчуваў тую цвёрдасць і трываласць, якія дае вера. І таму сёння так няўхільна цягнецца да яе зноў. Падкрэслю, што гэтыя высновы я раблю ў асноўным з назіранняў над заходнебеларускай правінцыяй.

Безумоўна, нельга правесці ясную рысу паміж палюсамі і агульнай масай абывацеляў. У кожным з нас прысутнічаюць многія і палярныя і непалярныя рысы. Цэласныя натуры — вялікая рэдкасць. У маім родным гарадку ёсць добра знаёмы мне член партыі камуністаў. У часы, калі КПСС яшчэ пачувала сябе вельмі моцна, а яе апаненты толькі пачалі падаваць голас, ён быў зацятым маім палітычным праціўнікам. Пасля Белавежы, абвяшчэння суверэнітэту, курсу на беларусізацыю стаў раптам вельмі ветлівым, стараўся паздароўкацца за руку. Пасля выбараў і рэферэндуму гэты чалавек стараецца проста не заўважаць пры сустрэчы. Варожасці яшчэ няма, ёсць імкненне пачакаць: а куды ж павернецца вецер?

Грамадзян зусім няшмат, ды і люмпен у нас на Беларусі хоць і расце колькасна, у асноўным з-за эканамічнага спаду, не можа адыгрываць пакуль што якойнебудзь вызначальнай ролі. Аснова нашага грамадства — абывацель. Цяпер сярод усіх палітычных партый і рухаў шмат гавораць аб прымірэнні, згодзе, «круглым стале». Як мне здаецца, пераважае тут не прымірэнне як прызнанне права на існаванне ўсіх поглядаў і падыходаў, а прымірэнне як імкненне тых ці іншых сіл замацаваць права на сваю перамогу. А я заклікаў бы да іншага прымірэння, да прымірэння з абывацелем: адкінуць крайнасці і амбіцыі, звярнуцца да простых праблем простага чалавека. І вырашаць іх па-чалавечы.

Алесь КАСЦЕНЬ.

У КАБІНЕЦЕ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Кабінет Міністраў у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 17 красавіка 1996 г. № 150 «Аб удасканальванні кіравання чыгуначным транспартам і дарожнай гаспадаркай Рэспублікі Беларусь» прынятай пастановай ускклаў на Міністэрства транспарту і камунікацый функцыі па кіраванню дарожнай гаспадаркай, вызваліўшы ад выканання гэтых функцый Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва.

Гэтай жа пастановай створаны камітэт па аўтамабільных дарогах Міністэрства транспарту і камунікацый з правамі юрыдычнай асобы. Яму перададзены з распараджэння Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва прадпрыемствы і арганізацыі згодна з дадаткам.

Міністэрству транспарту і камунікацый даручана распрацаваць і зацвердзіць палажэнне аб Камітэце па аўтамабільных дарогах і забяспечыць вырашэнне іншых пытанняў, звязаных са стварэннем гэтага камітэта.

Міністэрству эканомікі і Міністэрству фінансаў сумесна з Міністэрствам транспарту і камунікацый, Міністэрствам архітэктуры і будаўніцтва неабходна ў тыднёвы тэрмін унесці ва ўстаноўленым парадку ў Кабінет Міністраў прапановы аб колькасці і фондзе аплаты працы работнікаў Міністэрства транспарту і камунікацый (уключаючы цэнтральны апарат Міністэрства і Камітэта па аўтамабільных дарогах) і Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва, а таксама аб расходах на іх утрыманне.

Акрамя таго, Міністэрству транспарту і камунікацый, Міністэрству архітэктуры і будаўніцтва, Беларускай чыгунцы даручана падрыхтаваць і прадставіць ва ўстаноўленым парадку да 1 ліпеня 1996 года ў Кабінет Міністраў прапановы па ўнясенню ў палажэнні аб гэтых міністэрствах, у Статут Беларускай чыгункі і, пры неабходнасці, у іншыя акты заканадаўства змяненняў, што вынікаюць з указа і гэтай пастановы.

БЕЛТА.

СПЕЦКУРСЫ ДЛЯ ДЭПУТАТАЎ

Прапановы па арганізацыі вучобы парламентарыяў паступілі ў Камісію па рэгламенту, мандатах і дэпутацкай этыцы ад шэрага вышэйшых навучальных устаноў і адукацыйных арганізацый.

Азнаёміўшыся з прапанаванымі праграмамі, члены камісіі прыйшлі да вываду аб мэтазгоднасці вучобы дэпутатаў як на кароткіх, так і на разлічаных на гадавы перыяд курсах.

Як паведаміла прэс-служба Вярхоўнага Савета, Міжнародны інстытут менеджменту прапануе дэпутатам азнаёміцца з псіхалогіяй дзелавых адносінаў і прафесіянальным этыкетам, практыкай сусветнага парламентарызму. Праграму кароткіх курсаў па асновах права, эканамічнай тэорыі, сувязях з грамадскасцю, сучасных інфармацыйных тэхналогіях прадставіў Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы і гуманітарнай адукацыі. Павінны зацікавіць заканадаўцаў і спецкурсы недзяржаўнай Акадэміі парламентарызму і прадпрымальніцтва па палітыцы, паліталогіі, эканоміцы, парламентарызму.

БЕЛТА.

РЭХА ПУБЛІКАЦЫІ

ШУКАЙЦЕ СВАЕ АЛІМЕНТЫ Ў ЦЮМЕНІ ЦІ Ў ААН...

Вырашыла напісаць ад адчаю. Я ўжо не ведаю, куды мне звяртацца і дзе шукаць праўду? Пішу вам таму, што прачытала ў вашай газеце за 1.06.96 г. заметку «Куды збег тата?» Аказваецца, калі бацька дзіцяці ўхіляецца ад аліментаў, то на падставе арт. 120 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжваецца адказнасць да двух гадоў пазбаўлення волі. Тады чаму мой былы муж не нясе такога пакарання? Я ўказваю яго дакладны адрас, а мне ніхто нічым дапамагчы не можа! Аліменты я атрымлівала апошні раз у 1995 г. І то нерэгулярна, а цяпер іх наогул няма. Вось адрас майго былога мужа:

626720, Цюменская вобл., Пурсеўскі р-н, п. Тарко-Сале, вул. Сепаманская. Лебядзеў Васіль Леанідавіч.

Пісала я і ў нарсуд, і ў пракуратуру, і на работу па месцы яго жыхарства. Адказаў няма. А як мне жыць? Я адна выхоўваю дзіцяі. Дапамогі з боку ніякай. Дапамогі на яго па месцы сваёй работы таксама не атрымліваю, бо ў мяне няма даведак аб аліментах і з работы аб заработнай плаце майго мужа. Дзе мне іх узяць? Я звярталася ў Бабруйску і ў нарсуд, і ў пракуратуру, і ўсюды мне раяць ехаць у Цюменскую вобласць і там шукаць аліменты або пісаць у ААН. Але гэта нерэальна. Я працую ў Бабруйскім РКБА цырульнікам на вёсцы. Зарплата мізэрная, за сакавік яна склала 30.000 рублёў. Як можна на гэтыя грошы пражыць удваіх з дзіцем? І наогул, ехаць у Цюмень, а на што? Калі б у мяне былі грошы, я не псавала б свае нервы і здароўе ў пошуках дзесьці праўды.

Адкажыце мне, калі ласка, ці магчыма неяк зрабіць, каб я лічылася маці-адзіночкай? Няхай мне плаціць грошы дзяржава на маё дзіця, калі яна не можа мне дапамагчы спагнаць аліменты з адказчыка.

І яшчэ адно пытанне. Ці павінна арганізацыя даплачваць мне да мінімальнай зарплаты, калі ў мяне такая не выходзіць?

Вельмі прашу мне адказаць. Загадзя вам удзячная.

Таццяна ЛЕБЕДЗЕВА.

г. Бабруйск.

«СКАЖЫЦЕ ДЗЯКУЙ, ШТО ЯШЧЭ ПЛАЦІЦЬ...»

Прачытала заметку «Куды збег тата?» («Звязда» за 1 чэрвеня) і мне захацелася напісаць пра тату сваіх двух сыноў. Шэсць гадоў я «атрымліваю» на іх аліменты ад былога мужа А. Скараходава. Увесь гэты час ён жыве з намі ў адным горадзе і нідзе не затойваецца, бо яму дапамагаюць добрыя дзядзькі і цёткі не плаціць нармальна аліменты. Спачатку кааператыў «Дызайнер» прыкрываў яго, а пасля маіх скаргаў стаў гэта рабіць нейкі іншы кааператыў у Гродне, дзе ён лічыўся на рабоце, а сам гандляваў машынамі, якія прыганяў з Польшчы. І толькі пасля маіх скаргаў В. Ціхіні, пасля інфляцыі мне з вялікай цяжкасцю заплаціў капейкі ў кабінеце судовага выканаўцы.

Потым пачаў насіць даведкі з падатковай інспекцыі, а па гэтых паперках плаціў мне на дваіх дзяцей грошай столькі, што я магла купіць 1 кг мяса. А судовы выканаўца гаварыў, каб я яшчэ казала «дзякуй», што ён плаціць. Тады схадзіла ў падатковую інспецыю, папрасіла, каб такіх даведак не давалі. Паслухалі і больш сапраўды не далі. Маўляў, няхай з сярэдняга заработку па рэспубліцы плаціць. А былы муж палічыў, што багата буду атрымліваць.

Ён ідзе дзяжурыць на платную аўтастаянку, якую арандуе прыватны прадпрымальнік. А па той прычыне, што там быццам вядзе бухгалтэрыю па сумяшчальніцтву яго стрыечная сястра, дык я атрымліваю ўсяго восемдзесят тысяч. Скажыце, дзе цяпер у мужыкоў заробак у 240 тысяч рублёў? Але скардзіцца няма каму. Судовы выканаўца лішніх клопатаў на сябе браць не хоча, ды і гэтыя капейкі ніхто своечасова не плаціць. Я яшчэ за сакавік не атрымлівала, а мне сказалі, што Скараходаў ужо там не працуе: купіў ларок. Вось я ўжо і думаю, якую ж даведку ён цяпер прынясе, на каго аформіў гэты ларок, каб дзецям не плаціць.

Я ведаю, што калісьці аліменты складалі мінімум 25 працэнтаў ад заробку. А цяпер што, няма такога закона? Вы пішаце ў газеце аб правах маці-адзіночкі. Чаму ж тады дзяржава не дапамагае ім гадаваць дзяцей, а бацькі ідуць на ўсялякія хітрыкі?

СКАРАХОДАВА.

(імя і імя па бацьку ў пісьме не ўказаны).

г. Светлагорск.

У КАМІСІЯХ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА

СВАБОДУ СЛОВА ГАРАНТУЕ ЗАКОН

Работа над праектам закона «Аб тэлебачанні і радыёвяшчанні» канцэптуальна завершана — да такой высновы прыйшлі яго распрацоўшчыкі.

На чарговым пасяджэнні рабочай групы, якое прайшло ў падкамісіі па СМІ, сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі парламенцкай камісіі па правах чалавека, былі абмеркаваны заўвагі і прапановы да законапраекта, што паступілі ад Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі і Міністэрства сувязі.

Асаблівая роля ў новым законе, паводле слоў старшыні падкамісіі Аляксандра Дабравольскага, адводзіцца незалежнаму пазаведамаснаму дзяржаўнаму органу — Нацыянальнаму камітэту па тэлерадыёвяшчанню, у функцыі якога ўваходзіць кантроль за захаваннем заканадаўства, а таксама выдача грамадзянам ліцэнзій на права стварэння радыё- і тэлестанцый. Гэты прававы дакумент, на думку распрацоўшчыкаў, будзе садзейнічаць зацвярджэнню ў нашым грамадстве прынцыпаў, якія замацаваны ў Канстытуцыі і гарантуюць свабоду слова, права на атрыманне рознабаковай, праўдзівай інфармацыі.

Прэс-служба ВС РБ.

ПОГЛЯД

ДВУХМОЎЕ: РОЎНАСЦЬ ДЫК РОЎНАСЦЬ!

По праспекце Францішка Скарыны, вялікага беларуса, адзін за адным праносяцца аўтобусы, тралейбусы і машыны розных марак. Бадай, на кожнай другой з іх бялеюць, чырванеюць, сінеюць яркія надпісы на нямецкай, англійскай, французскай, польскай мовах. Яны тлумачаць, каму належаць машыны, рэкламуюць свае краіны. Сярод іх няма толькі машын з надпісамі на беларускай мове. Падарожнікі заўважаюць гэта і па-свойму тлумачаць.

Побач са мной на прыпынку стаіць пажылы мужчына і даказвае кабеце:

— Бачыш? Раней вывелі з ужытку беларускую мову, а цяпер узяліся і за рускую. Прыкончаць...

— Перабольшваеш, — пярэчыць жанчына і заўважае, — жывём у сярэдзіне Еўропы, і цяпер жа ў нас двухмоўе...

— Якое там двухмоўе... — Мужчына махнуў рукой і пайшоў на другі бок праспекта.

Праз Беларусь сапраўды праходзіць геаграфічная лінія, якая паказвае сярэдзіну Еўропы. По нашых прасторах ляцяць, едуць, ідуць сотні тысяч разнамоўных людзей. Іх даводзіцца абслугоўваць: карміць, паіць і дапамагаць шмат у чым іншым. Зразумела, што ў беларусаў узнікла пільная патрэба ведаць іншыя мовы.

Пасля рэферэндуму ў Беларусі рэзка змяніліся адносіны да беларускай мовы. Практычна ўсе ва ўрадзе і Вярхоўным Савеце перайшлі на рускую мову. А як жа тады дэклараваная роўнасць дзвюх моў?

У савецкія часы, як вядома, сітуацыя з мовай была досыць супярэчлівая: з аднаго боку, у рэспубліцы падтрымлівалі выданне беларускіх газет і часопісаў, мастацкіх твораў, спрыялі развіццю нацыянальнага тэатра і кіно. З другога — беларуская мова не набывала шырокага распаўсюджвання. Дзяржаўныя органы, пачынаючы з Вярхоўнага Савета рэспублікі, працавалі на рускай мове. Справа даходзіла часам да страшэннай непісьменнасці. У адным з указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета прапаноўвалася дапоўніць спіс раздзелаў ганаровых званняў літарай «щ», хоць яе няма ў беларускай мове. І зусім ужо не ведалі, як ацэньваць тое, што за выдатныя заслугі выдавалася «пачотная грамата» Вярхоўнага Савета — не «почетная», не «ганаровая», а на невядома якой мове — «пачотная». Паступова знікалі беларускамоўныя школы ў сталіцы, а затым і ў іншых раёнах рэспублікі.

Са школьнікаў, якія палюбілі матчыну мову, часам нават пасміхаліся і здзекаваліся. Памятаю, неяк мы гаварылі з кандыдатам філасофскіх навук у яго на кватэры. Зайшоў суседскі першакласнік Ільюша і загаварыў па-беларуску. Кандыдат навук знарок вырашыў пасмяяцца з яго: «На каком языке ты говоришь? Что за язык? Ну, скажем, «трапка»... Хлопчык недаверліва паглядзеў на вучонага: «Не я, дзядзечка, а вы гаворыце «трапка», а я кажу «анучка». Што, непрыгожа?» Вучонаму стала не да смеху, а мне падумалася, што калі б кожны з нас, як школьнік, так разумеў сваю нацыянальную годнасць...

Яшчэ не ўсім нам зразумела, што разам з мовай знікае і павага да родных мясцін. Хто не шануе матчыну мову, той не любіць і яе песні, казкі, тыя дрэўцы, якія яна з любасцю пасадзіла ля хаты, без жалю забруджвае рэчку, у якой некалі сам купаўся і лавіў рыбу.

Няма моўных нарматываў, і кожны дзейнічае як каму ўздумаецца, і пры гэтым узгадвае рэферэндум. Узгадаем і мы. Рускай мове нададзены статус беларускай дзяржаўнай. Значыць, кіруемся тым правілам, што ў нас дзве дзяржаўныя мовы — беларуская і руская. Што ж, роўнасць дык роўнасць! Чаму ж тады ў ашчадным банку не прымаюць дакументы на дзяржаўнай беларускай мове? Чаму ў выканкомах Саветаў не хочуць выдаваць даведкі на дзяржаўнай беларускай мове? Чаму на сесіі Вярхоўнага Савет вядуцца спрэчкі, прымаюцца дакументы практычна на аднай рускай мове?

Глядзіш Беларускае тэлебачанне, слухаеш Беларускае радыё і здзіўляешся. Спрабуеш сабе ўявіць неверагоднае. У Смаленску ці ў Мурманску жыве малады чалавек, які валодае ўсімі мовамі народаў СНД. Больш за дзесяць моў ведае добра, а адну, рускую, на вялікі жаль, амаль не ведае — гаворыць трохі, а пісаць зусім не можа. Ці прызначаць яго ўлады кіраўніком райвыканкома альбо нават брыгадзірам на прадпрыемстве ці ў калгасе? І смешна стала — вядома, не прызначаць. Мову народа трэба ведаць — правіла для ўсіх!

Чаму ж тады ў нас нават на самыя высокія пасады прызначаюцца якраз тыя, хто не можа і трох слоў сказаць па-беларуску? Якая ж тады роўнасць? Дзіўна слухаць, калі журналіст па-беларуску пытае міністра, а той адказвае два словы па-беларуску і сто — па-руску. Мешаніна атрымліваецца ды дзівосныя словы з'яўляюцца: «жанщына», «рабёнак», «трапка», «пачот». Трэба, відаць, гаварыць ці па-руску, ці па-беларуску!

Дзве дзяржаўныя мовы — значыць трэба ведаць іх кожнаму чыноўніку. Хочаш займаць адказную пасаду ў Беларускай дзяржаве — мусіш ведаць і беларускую мову. Калі не вывучыў раней, вучы цяпер! Прыклад ёсць — беларускую мову вучаць дэпутаты Вярхоўнага Савета. Ды, па праўдзе кажучы, не такая ўжо гэта складаная справа. Трэба толькі захацець, узяць прыклад з разважлівых і таленавітых рускіх людзей, якія раней прыехалі працаваць у рэспубліку. Кампазітар Яўген Цікоцкі нарадзіўся ў Пецярбургу і жыў там. Калі пераехаў да нас, авалодаў нашай мовай і напісаў беларускія оперы «Міхась Падгорны» і «Алеся». Яго сын Міхаіл Цікоцкі, прафесар БДУ, напісаў падручнік па стылістыцы беларускай мовы. Гэта сапраўдная павага да народа, прымета іх высокай культуры.

Чаму б нам усім, нарэшце, не задумацца над зусім простым пытаннем — хто духоўна больш багаты: той, хто валодае адной мовай, або той, хто дзвюма ці трыма? Калі чалавек падумае над гэтым і разважыць, то ён ніколі не будзе пратэставаць супраць таго, каб яго дзіця авалодвала беларускай мовай.

Паважаць беларускую мову — значыць з пашанай ставіцца і да рускай. На адным маскоўскім семінары вядомаму рускаму пісьменніку Канстанціну Сіманаву задалі пытанне: «Ці не час ужо беларусам і ўкраінцам «закрыць» сваю мову і перайсці на рускую?» Сіманаў зачытаў пытанне і пракаменціраваў яго: «Мне, рускаму пісьменніку, беларуская і ўкраінская мовы не перашкаджаюць працаваць. Яны ўзбагачаюць мяне. Я радуюся, што яны развіваюцца. Калі ж ацэньваць мовы колькасна, то давайце скасуем і рускую. На рускай мове ў свеце размаўляе паўмільярда чалавек, а на англійскай — каля двух мільярдаў. Дык чаго ж спыняцца на паўдарозе?»

Зала адказала смехам. Шкада толькі, што і цяпер хто-ніхто мудруе над гэтым пытаннем.

Не ўсе беларусы, на жаль, разумеюць, што без мовы няма народа.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Сямён Шарэцкі, выступаючы нядаўна ў парламенце Расіі, нагадаў словы вялікага рускага пісьменніка Фёдара Дастаеўскага, род якога мае беларускія карані: «Чым больш мы будзем нацыянальныя, тым больш мы будзем еўрапейцамі»... Варта прыслухацца да нашага вялікага земляка.

Валерый САРОКА,

Старшыня партыі Хрысціянска-дэмакратычны выбар, пісьменнік.

У СПРАВЕ АБ КУРАПАТАХ ПАСТАЎЛЕНА КРОПКА

Нават цяжка сказаць, колькі ў беларускіх сродках масавай інфармацыі на працягу васьмі гадоў было надрукавана матэрыялаў на тэму пахаванняў у Курапатах. Але да апошняга часу не было адзінай думкі на тое, хто стаў ахвярамі і чые рукі запэцканы ў крыві. Адзін бок запэўніваў, што масавыя расстрэлы ў лясах пад Мінскам — справа рук НКУС, другі абвінавачваў у злачынстве нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Днямі ў Вярхоўным Савеце Беларусі атрымалі інфармацыю аб выніках расследавання крымінальнай справы аб масавых расстрэлах грамадзян у лясным масіве Курапаты, якую падпісаў першы намеснік Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь Уладзімір Кандрацьеў. Па прычыне таго, што гэтая інфармацыя з'яўляецца досыць важнай, мы друкуем яе без скарачэнняў.

«У красавіку-маі 1988 г. пры правядзенні земляных работ па пракладцы газаправода, а таксама пры правядзенні піянерскай гульні «Зарніца» ў лясным масіве, які ў далейшым называецца «Курапаты», былі знойдзены астанкі вялікай колькасці людзей.

14 чэрвеня 1988 г. Пракуратурай Рэспублікі Беларусь была ўзбуджана крымінальная справа, у працэсе расследавання якой устаноўлена, што ва ўказаным месцы ў 1937—1941 гг. супрацоўнікамі НКУС БССР расстрэльваліся рэпрэсіраваныя жыхары рэспублікі, так званыя «перабежчыкі», а таксама грамадзяне заходніх абласцей Беларусі.

Пры аглядзе лясного масіву ўстаноўлена, што на тэрыторыі каля 30 гектараў размешчана 510 мяркуемых пахаванняў, з якіх у працэсе эксгумацыі праверана 8, і ў шасці з іх выяўлены шкілетаваныя астанкі людзей, адзенне і іншыя асабістыя рэчы загінуўшых. Па заключэнню судова-медыцынскіх, крыміналістычных і іншых экспертыз у 6 пахаваннях выяўлены астанкі не менш як 356 чалавек, з якіх не менш як 21 жанчыны. Указаныя акалічнасці далі магчымасць зрабіць выснову аб тым, што ўсяго ва ўрочышчы Курапаты пахавана не менш як 30 тысяч чалавек. У пахаваннях знойдзена некалькі дзесяткаў гільз і патронаў да рэвальвера сістэмы «наган» і пісталета «ТТ». Гэтымі відамі зброі былі ўзброены работнікі камендатуры НКУС, якія па роду сваіх абавязкаў прыводзілі ў выкананне прыгаворы і пазасудовыя рашэнні ў адносінах да асоб, прыгавораных да вышэйшай меры пакарання — смерці.

У працэсе следства ўстаноўлены 55 жыхароў бліжэйшых вёсак Цна, Падбалоцце, Драздова, якія былі відавочцамі расстрэлаў грамадзян работнікамі НКУС БССР у 1937—1941 гг. Акрамя таго, устаноўлены 45 жыхароў указаных вёсак, якія хоць і не былі відавочцамі расстрэлаў, аднак ведалі аб іх са слоў сваіх бацькоў, сваякоў, суседзяў.

Паводле паведамлення КДБ Рэспублікі Беларусь, указанае ведамства не мае дакументальных даных аб месцах прывядзення ў выкананне прыгавораў і рашэнняў пазасудовых органаў, аб колькасці расстраляных грамадзян, а таксама аб асобах, якія выконвалі прыгаворы і рашэнні аб вышэйшай меры пакарання.

Для ўстанаўлення і прыцягнення да адказнасці канкрэтных асоб, вінаватых у рэпрэсіях, па прапанове ўрадавай камісіі Пракуратура Рэспублікі Беларусь аднаўляла расследаванне па дадзенай справе. Следству ўдалося ўстанавіць некалькі чалавек, якія ў 1937—1941 гг. працавалі ў НКУС, спецкалегіі Вярхоўнага суда БССР і іншых ведамствах, якія мелі адносіны да рэпрэсій. У працэсе допытаў указаныя асобы заявілі, што яны не мелі непасрэдных адносінаў да расследавання спраў і выкананню прыгавораў у адносінах да так званых «ворагаў народа». Некаторыя з іх пацвердзілі, што прыгавораных да расстрэлу грамадзян вывозілі ў лес па Лагойскаму тракту і прыкладна ў 4 км ад г. Мінска прыводзілі прыгавор у выкананне работнікі камендатуры НКУС. Указаны напрамак і адлегласць ад горада супадае з урочышчам Курапаты.

Вывучэннем архіўных крымінальных спраў на рэабілітаваных у 1950—1960 гг. грамадзян выяўлена больш за 40 былых работнікаў НКУС БССР, якія прымалі ўдзел у 1937—1941 гг. у расследаванні дзяржаўных злачынстваў. Частка з іх у 1938—1941 гг. была прыцягнута да крымінальнай адказнасці за парушэнні законнасці і асуджана. Асобы, якія былі ў тыя гады народнымі камісарамі НКУС БССР, за парушэнні сацыялістычнай законнасці і іншыя дзяржаўныя злачынствы таксама былі прыцягнуты да крымінальнай адказнасці, у далейшым расстраляны або пакончылі з сабой. (Малчанаў Г. А., Берман Б.Д., Наседкін А. А., Цанава Л. Ф.).

У сувязі з тым, што вінаватыя ў рэпрэсіях кіраўнікі НКУС і іншыя службовыя асобы прыгавораны да смяротнага пакарання або памерлі, крымінальная справа ў адносінах да іх спынена.

У працэсе расследавання старанна правяраліся прычыны, выкладзеныя ў звароце Мінскага гарадскога клуба гістарычных ведаў, аб тым, што ў Курапатах ляжаць ахвяры фашысцкага генацыду, у тым ліку і яўрэі, дэпартаваныя з краін Заходняй Еўропы.

Пасля вызвалення г. Мінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1944 г. у БССР працавала Надзвычайная дзяржаўная камісія па ўстанаўленню і расследаванню злачынстваў, учыненых фашыстамі і іх памагатымі ў час акупацыі. У акце камісіі ўказаны канкрэтныя месцы, дзе фашысты праводзілі масавыя знішчэнні мірных жыхароў г. Мінска і бліжэйшых вёсак: в. Глінішча, у 5 км ад г. Мінска; хутар Петрашкевічы; яўрэйскія могілкі ў г. Мінску; Вялікі Трасцянец; урочышча Дразды; Малы Трасцянец; лес Благаўшчына. У акце камісіі ад 25.07.44 указана, што ў в. Малы Трасцянец знішчалася яўрэйскае насельніцтва з гарадоў Чэхаславакіі, Аўстрыі, Германіі і Польшчы. У матэрыялах указанай камісіі адсутнічаюць якія-небудзь даныя аб тым, што фашысты і іх памагатыя ажыццяўлялі масавыя расстрэлы грамадзян у раёне вёсак Цна-Едкава і Зялёны Луг (Курапаты).

На запатрабаванне пасольства Ізраіля паведаміла, што ў архіўных матэрыялах Мемарыяльнага інстытута катастрофы і гераізму еўрапейскага яўрэйства ў Ерусаліме няма ніякіх даных, якія б сведчылі аб расстрэлах немцамі яўрэяў у Курапатах у гады другой сусветнай вайны.

У працэсе следства ў пракуратуры г. Гамбурга (ФРГ) была вывучана крымінальная справа па абвінавачанню нямецкіх ваенных злачынцаў штандартэнфюрэра СС Паўля Блобеля і Макса Кранера, якія ў канцы 1943 г. і пачатку 1944 г. са спецыяльнымі камандамі займаліся знішчэннем следоў масавых пахаванняў грамадзян шляхам раскопвання пахаванняў і спальвання трупаў. Ніякага ўпамінання мясцовасці, якая прыпадабняецца да Курапат, у справе няма.

Прыведзеныя вышэй, а таксама іншыя наяўныя ў справе доказы сведчаць аб беспадстаўнасці версіі аб пахаванні ў Курапатах ахвяр так званай «грамадскай камісіі».

Аналіз наяўных у крымінальнай справе даных дае магчымасць зрабіць выснову аб тым, што ў Курапатах у 1937—1941 гг. органамі НКУС БССР праводзіліся масавыя расстрэлы грамадзян. Вызначыць іх асобы і канкрэтныя падставы пахавання ў Курапатах не ўяўляецца магчымым з-за адсутнасці неабходных даных у архівах КДБ Рэспублікі Беларусь.

1 снежня 1995 г. дадзеная крымінальная справа спынена. Падстаў для адраджэння следства няма».

Учора мы звярнуліся да першага намесніка Генеральнага пракурора Уладзіміра Кандрацьева і задалі яму некалькі пытанняў у якасці каментарыя да прыведзенай інфармацыі.

— **Ці можна сказаць, што ў справе аб Курапатах пастаўлена кропка?**

— Пракуратура спрабавала ўсебакова і аб'ектыўна падысці да расследавання гэтай справы. Расследаванне неаднаразова ўзнаўлялася і перадавалася розным следчым. Нам давялося выязджаць у Германію, знайшлі многа матэрыялаў.

— **З інфармацыі вынікае, што расстрэлы ў Курапатах знаходзяцца на сумленні НКУС. Наколькі мне вядома, вы належалі да тых, хто прытрымліваўся іншага пагляду?..**

— Я гэтага ніколі не казаў. Падобная версія, па-мойму, была выказана ў адной нелегальнай латвійскай газеце, але на самай справе я не казаў, што пахаванні ў Курапатах — часоў Вялікай Айчыннай вайны.

— **Скажыце, калі ласка, у працэсе расследавання гэтай справы якую ролю адыгрывала палітыка? Вядома, што тэма Курапат вельмі актуальна была ўзнята Народным фронтам, у той жа час іншыя палітычныя сілы спрабавалі зменшыць трагічнасць таго, што адбылося ў лесе пад Мінскам.**

— Мы былі па-за палітыкай. Наша задача заключалася ў тым, каб высветліць прыналежнасць гэтых пахаванняў. Былі апытаны дзесяткі сведак, праведзена экспертыза знойдзеных рэчаў і многае іншае. (Звесткі захоўваюцца ў 20 тамах справы.) Усё сведчыць аб тым, што ў Курапатах расстрэлы былі праведзены яшчэ да вайны, што гэта справа НКУС. Праўда, непадалёку ў часы вайны вялі знішчэнне людзей і немцы, але гэта да згаданай справы дачынення не мае.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ВОСЕННЮ МІНЧАН ЧАКАЕ ЧАРГОВАЕ ПАВЫШЭННЕ ТАРЫФАЎ НА ПРАЕЗД У ГРАМАДСКІМ ТРАНСПАРЦЕ

Сёння акупнасць грамадскага транспарту ў Мінску складае 48 працэнтаў. Урадам жа рэспублікі пастаўлена задача давесці гэты паказчык да канца года да 80 працэнтаў. Разлікі спецыялістаў паказваюць, што для пакрыцця рэальных затрат на ўтрыманне і работу грамадскага транспарту ва ўмовах самаакупнасці кошт павінен складаць не менш чым 4 тысячы рублёў за адну паездку, — гэ. ну ў 2,5 раза перавысіць існуючы тарыф.

Рэакцыю насельніцтва на такое павышэнне спраграмаваць няцяжка. Калі павысіць тарыфы, па прычыны ўзрасце колькасць безбілетных пасажыраў. Дарэчы, колькасць аштрафаваных безбілетных пасажыраў сёлета падвоілася ў параўнанні з мінулым годам і перавысіла 350 тысяч чалавек. Апрача таго, у аб'ект паступаюць кантролю з транспарту... Таму непазбежнае далейшае павышэнне тарыфаў спадзяецца ўладу мяркуюць увязаць з павышэннем заробку, якое, паводле папярэдніх звестак, плануецца ў верасні, у сувязі з чым і будзе змяняцца цэнавы ўзровень у Урадавы-верасні гатага года.

Вольга ПЯТРОЎСКАЯ, БелаПАН.

В'ЕТНАМЦЫ АПЫНУЛІСЯ Ў НАРУЧНІКАХ

У дзверы пастукалі, і патрабавальны мужчынскі голас загадаў: «Адчыняйце, міліцыя».

Было каля семнаццаці гадзін, і Чан Тхі Хой упусціў у пакой двух хлопцаў моцнага целаскладу. Не прайшло і хвіліны, як двое в'етнамцаў апынуліся ў наручніках і былі пакладзены на падлогу. А «міліцыянеры» пачалі трэсці кватэру. Адзін мае і аўтамата, як потым расказваць в'етнамцы сапраўдным міліцыянерам, рабаваць іх. У выніку няпрошаныя госці сталі ўладальнікамі 27 скураных куртак, відэамагнітафона «Панасонік», 11 тысяч долараў ЗША, 2000 рублёў, трохсот долары і 800 тысяч «зайцоў». Як паведамляюць у варуцэ, «Злачынцы» знікае... в'етнамцам не вернуць. Спрабуюць нейкі з іншых шукаюць.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЮБІЛЕЙ

ПІСЬМЕННІК, ЗАХОПЛЕНЫ ЖУРНАЛІСТЫКАЙ

Мікола Гіль, якому днямі споўнілася шэсцьдзесят, добра вядомы беларускаму чытачу. І не толькі таму, што на паліцы кнігарань, бібліятэк ужо не першае дзесяцігоддзе прыходзяць яго кнігі. Працуючы на ніве мастацкай прозы і публіцыстыкі, кніг ён якраз выдаў і няшмат. Ёсць на тое адна ўважлівая прычына.

Мікола Гіль — апантаны, захоплены, энергічны журналіст. Ён рупіўся і рупіцца, каб ад надрукаванага ўжо сёння была імгненная аддача. Каб слова імгненна спрацавала, прынесла людзям карысць. Вядома ж, не заўсёды так здараецца. Асабліва ў сферах мастацтва, літаратуры. Асабліва тады, калі час не зусім спрыяльны для культуры. Але ж Мікола Гіль, нягледзячы ні на што, працуе. Доўгія гады яго жыцця аддадзены журналістыцы. Зараз Мікола Гіль — галоўны рэдактар газеты «Літаратура і мастацтва», выдання, дзякуючы якому многія актуальныя праблемы грамадскага, палітычнага жыцця краіны ў апошняе дзесяцігоддзе набылі шырокі рэзананс.

«Звязда» віншуе калегу з юбілеем. Поспехаў вам, Мікола Сымонавіч, і ў журналістыцы, і ў літаратуры.

НАДВОР'Е

Маладзік 16 чэрвеня.

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі, пераважна па паўночнаму захаду, кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродне — 16—18, Брэсце — 18—20, Мінску — 19—21, Віцебску — 20—22, Магілёве — 21—23, Гомелі — 22—24 градусы.

У наступныя двое сутак месцамі пройдуць кароткачасовыя дажджы, навальніцы. Тэмпература ўначы 20-га — 7—12, 21-га — 10—15, удзень — 17—22; 21-га па поўдню — да 27 градусаў цяпла.

ІМЯНІНЫ

Пр. Вісарыёна, Іларыёна, Іоны К. Рамуальда, Гярваза, Пратаса

ПОГЛЯД

ЗРАЗУМЕЦЬ АДЗІН АДНАГО

Паважаныя чытачы «Звязды»! Мы вельмі ўзрушаныя тым, які водгук у грамадстве выклікалі падборкі вашых лістоў па праблемах навучання на роднай мове ў школах, інстытутах, вучылішчах. Лісты чытачоў — сапраўдная люстэрка настрояў у грамадстве. Шчыры вам дзякуй, што дзеліцеся з намі сваімі думкамі, меркаваннямі, спадзяваннямі. На жаль, у школе, як і ў грамадстве, адбываецца канфрантацыя паміж тымі бацькамі, якія жадаюць вучыць сваіх дзяцей на беларускай мове, і тымі, што не жадаюць гэтага. Прыклад гэтага — дзве сённяшнія публікацыі. Іх аўтары — бацькі вучняў адной школы. Мы думаем, што падобныя сітуацыі ўзнікалі не толькі ў Мінску. Пішыце нам, калі ласка, пра тое, што вы думаеце наконт будучыні беларускай мовы, яе функцыянавання ў рэспубліцы, і пра тое, што рэальна адбываецца ў вашым класе, раёне, горадзе.

З павагай Таццяна АНТОНАВА, загадчыца аддзела культуры рэдакцыі газеты «Звязда».

Пішуць вам бацькі вучняў цяперашняга 5 «А» класа гімназіі № 103. Мы прадстаўляем большасць бацькоў вучняў гэтага класа, дзе ўсе пачалі вучыцца ў беларускім класе. У 1993 г. у школе навучанне вялося на беларускай мове, усе спадзяваліся, што падрыхтуюць добрую адукацыю. Вучні гэтага класа, пачынаючы з 1-га класа, вучыліся па-беларуску. За пэўны час бацькі вырашылі перавесці дзяцей на рускую мову навучання.

Выклікае непакой артыкул, які быў надрукаваны ў газеце «Звязда» за 5.06.1996 г. Назва артыкула «Дырэктар школы прапанавала адкрыць яшчэ адзін рускі клас». Нам бы хацелася выказаць сваю думку па гэтаму пытанню. Аўтар артыкула Т. Антонавая трэба было пацікавіцца і меркаваннем бацькоў — прыхільнікаў навучання на рускай мове.

Усе мы, бацькі, якія звярталіся да вас, шчыра любім нашу Беларусь і усёй душой жадаем нашай рэспубліцы росквіту. Адзін раз, бываючы ў школе ў дзень беларускай мовы, мы ўбачылі моманты аднаго ўроку, які вывучаўся на беларускай мове.

Мы ўдзячныя дырэкцыі і настаўнікам і не разумеем, нашто з-за нейкіх палітычных мэт ісці на канфрантацыю. Вельмі шкада, што мы вымушаныя абараняць свае правы.

Выказваем думку бацькоў (усяго 17 чалавек).

Подпісы бацькоў (усяго 13). ЗУБАРЭВІЧ, ФЕДАРАВА, БАРЫШАВА і іншыя.

Шкада Беларусі і беларусаў, якія яшчэ не хутка зацвердзяць сябе ў шэрагу цывілізаваных краін, дзе ніхто не падымае пытанне мовы.

З адраджэння нацыянальнай школы пачалі свой шлях у цывілізацыю нямецкамоўная Чэхія і дацкамоўная Нарвегія, франкамоўны Алжыр і 2000 гадоў не існаваўшы Ізраіль. Нават афрыканская Танзанія паклала ў падмурак сваёй незалежнасці перавод школы з англійскай мовы на суахілі. Прыклады можна доўжыць.

З ліста, дасланага ў рэдакцыю «Звязды», бацькі-інтэрнацыяналісты таксама прызнаюцца ў гарачай любові «к нашей Беларуси и всей душой желают нашей республике расцвета». Як няшчыра гучаць словы аб любові да Бацькаўшчыны, калі за імі стаіць намер адабраць у роднага дзіцяці матчыну мову пад надуманай прычынай вывучэння фізікі ці матэматыкі. Калі твайму дзіцяці Бог даў здольнасці фізіка, ён засвоіць яе асновы і на беларускай мове. А калі вырашыць займацца ёй прафесіянальна, то яму спатрэбіцца ў будучым пераважна не руская, а англійская мова.

Бясспрэчна, у справе выхавання дзяцей шмат залежыць ад бацькоў. Але справа ў тым, што мы і аддавалі сваіх дзяцей у беларускі клас спецыялізаванай школы-гімназіі свядома і не бачым прычын, чаму павінны змяняць мову навучання цяпер, калі дзеці нашы адвучыліся ўжо 1/3 школьнай пары. Хаця нам выкручваюць рукі, паведамляючы лагодным тонам пра адсутнасць настаўнікаў, якія б валодалі беларускай мовай, і мае рацыю ўсё ж пагадзіцца з тым, што ўлада і ў нашай гімназіі ўжо рэшце прызналі за беларусамі, якія хочуць «людзьмі звацца», права на існаванне. Той час, калі большасць вырашала, як меншасці жыць, думаць і гаварыць, — мінуў.

Канфрантацыя ў грамадстве ў дадзеным выпадку закранула і школу. І можа не так ужо і дыпламатычна павяла сябе дырэктар на бацькоўскім сходзе, загадзя ведаючы, што пытанне пра мову навучання народзіць раскол сярод бацькоў. Але трэба дадаць, што нават загадчык райана сп. Бандарэнка не ведаў, што сп. Чахоўская збіраецца адкрываць яшчэ адзін рускі клас, падзяліўшы наш беларускі. А прадстаўнікі Міністэрства адукацыі ў сваю чаргу збянтэжыліся, даведаўшыся, што, атрымаўшы статус беларускай нацыянальнай гімназіі, дырэктарка школы-гімназіі № 103 праз два гады вырашае пытанне пра скасаванне тут апошняга беларускага класа. Можа ў гэтым заключаецца «дыпламатычнасць» дырэктаркі?

Магчыма, падчас гэтай гісторыі нехта некага і пакрыўдзіў. Але хутчэй за ўсё не журналістка Антонава, ад якой некаторыя бацькі патрабуюць прабачэння, а мы з вамі адзін аднаго. Нам трэба ўзаемна папрасіць прабачэння. А найперш — усім разам у нашых дзяцей, якім у такой нялёгкай гісторыі даводзіцца найцяжэй.

І дай Бог, каб нашаму будучаму пакаленню не давялося гэтак жа балюча вырашаць пытанні, якія для кожнага народа з'яўляюцца святымі і недатыкальнымі.

Ад імя «другой паловы» бацькоў 5 «А» класа школы-гімназіі Язэп ЯНУШКЕВІЧ.

Асобна хочам адзначыць, што наш клас пачаў сваю вучобу з вялікім энтузіязмам. Абапіраючыся на сваё законнае права, дадзенае нам вынікамі рэферэндуму, мы яшчэ ў канцы 3-га класа звярнуліся да дырэктара з просьбай аб выкладанні прадметаў натуральна-матэматычнага цыкла на рускай мове, прывычнай ім з калыскі. Бацькі клапоцяцца аб лепшым успрыманні дзецьмі вялікага матэрыялу з вялікай колькасцю спецыфічных выразаў і тэрмінаў, што нават на рускай мове даволі складана для яшчэ не сфарміраванай свядомасці і псіхікі дзяцей. Пры гэтым усе бацькі ўхваляюць паглыбленае вывучэнне беларускай мовы, што дазволіць паступова пашырыць кола вывучаемых на беларускай мове прадметаў. На пачатку IV чвэрці на бацькоўскім сходзе з 23 прысутных 16 прагаласавалі за такое рашэнне, 6 — супраць, 1 — устрымаўся (пратакол рашэння — у дырэкцыі школы).

Аднак пасля гэтага трое па-баявому настроеных бацькоў зрабілі напорысты націск на дзяцей, і такім чынам атрымалі перавагу ў свой бок на аднаго чалавека — 16 да 15. Усяго ў класе 31 вучань. На заключным бацькоўскім сходзе 24 мая высветлілася, што чацвёра непаспяваючых вучняў выключаны з гімназіі, а з 27, якія засталіся, 17 па-ранейшаму за вывучэнне дакладных навук на рускай мове, аднаму — усё роўна, 9 — супраць.

Трэба аддаць належнае дырэктару З. К. Чахоўскай, якая ў сітуацыі, што склалася, павяла разумную і дыпламатычную палітыку, не ўшчамляючы нічыіх правоў, прапанавала адкрыць яшчэ адзін «рускі» клас і захаваць «беларускі», абяцала дапамагчы.

У СВЕЦЕ

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

КРОК, ЯКОГА КАМУНІСТЫ НЕ ЧАКАЛІ, АЛЕ БАЯЛІСЯ

Прэзідэнт Расіі Барыс Ельцын назначыў Аляксандра Лебедзя сакратаром Савета бяспекі і памочнікам прэзідэнта па нацыянальнай бяспецы. Адначасова Павел Грачоў зняты з пасады міністра абароны Расіі. Выконваць абавязкі міністра будзе начальнік Генеральнага штаба Міхаіл Калеснікаў. Назначэнню Лебедзя папярэднічала другая ўжо за два дні сустрэча Барыса Ельцына і Аляксандра Лебедзя ў Крамлі, на якой абмяркоўваліся вынікі першага тура прэзідэнцкіх выбараў і сітуацыя перад другім турам. У сваёй ацэнцы значэння гэтых перастановак Лебедзь выказаў спадзяванне, што гэта паслужыць не толькі аб'яднанню палітыкаў, але і аб'яднанню сіл, якія іх падтрымліваюць. Барыс Ельцын у сваю чаргу зазначыў, што адбылося аб'яднанне двух палітыкаў і дзвюх праграм. Ельцын сказаў, што адкарэкціруе сваю праграму дзеянняў і дадасць у яе тыя палажэнні, што датычацца арміі, яе рэфарміравання, пытанняў бяспекі і барацьбы з карупцыяй. Прэзідэнт Расіі таксама гатовы да супрацоўніцтва і з Рыгорам Яўлінскім, але ўсё будзе залежаць ад таго, як апошні будзе сябе паводзіць і з кім захоча супрацоўнічаць.

Юрый Батурын, які займаў пасаду памочніка прэзідэнта па нацыянальнай бяспецы, назначаны проста памочнікам прэзідэнта. Алег Лобаў, былы сакратар Савета бяспекі, стаў першым віцэ-прэм'ерам.

ЗЮГАНАЎ ЛІЧЫЦЬ, ШТО ЯШЧЭ НЕ ЎСЁ СТРАЧАНА

Генадзь Зюганаў мае намер працягнуць перамовы з Аляксандрам Лебедзем. «Гэта яшчэ не позна», — заявіў Зюганаў учора падчас размовы з журналістамі ў кулуарах Дзярждумы. Лідэр КПРФ лічыць, што яго шанцы ў другім туры не знізіліся ў сувязі з назначэннем Лебедзя на ключавую пасаду ў кіраўніцтве нацыянальнай бяспекай краіны. Па словах Зюганава, удзел у яго ўрадзе народнага даверу будзе прапанаваны людзям, здольным «хварэць» за Расію, у тым ліку, магчыма, і Аляксандру Лебедзю.

ЗАХАД ПРА ВЫБАРЫ Ў РАСІІ

Пасля першага тура прэзідэнцкіх выбараў у Расіі міністр замежных спраў ФРГ Клаус Кінкель заклікаў расійскіх выбаршчыкаў падтрымаць працяг рэформаў. Кінкель зрабіў гэтую заяву ў перапынку сустрэчы міністраў замежных спраў еўрапейскіх краін у Рыме. Ён падкрэсліў высокую зацікаўленасць Германіі ў тым, каб працэс рэформаў у Расіі не спыніўся. У Вашынгтоне высокапастаўлены прадстаўнік дзяржаўнага дэпартамента назваў факт правядзення выбараў у Расіі крокам да дэмакратычнага грамадства і выказаў спадзяванне, што рэформы ў гэтай краіне будуць працягвацца. Урад Францыі з задавальненнем адзначыў захаванне парадку падчас правядзення галасавання на прэзідэнцкіх выбарах у Расіі і выказаў спадзяванне, што другі тур таксама пройдзе ў адпаведнасці з дэмакратычнымі нормамі.

ЧАЧНЯ: ВОЙСКІ ЯШЧЭ НЕ ВЫВЕДЗЕНЫ, А ЗАБОЙСТВЫ ПАЧАЛІСЯ

У Чачні забіты кіраўнік адміністрацыі сяла Самашкі Магамет Лабазанаў. Забіты таксама жонка і двое дзяцей Лабазанава. У панядзелак быў забіты афіцэр службы бяспекі Чачні Дагаеў і яго жонка. Целы звезены забойцамі ў невядомым напрамку.

Тым часам пачынаецца вывад расійскіх войскаў з Чачні. Па інфармацыі з прэс-цэнтра расійскай групоўкі, сёння-заўтра рэспубліку пакінуць першыя падраздзяленні 245-га мотастралковага палка, пазіцыі якога знаходзяцца пад сялом Ведзено. Расійскія вайскоўцы адзначаюць, што баевікі падчас мірных перамоў перагрупоўваюць свае сілы, папаўняюць запасы боепрыпасаў і ўзбраення.

РАСІЙСКІЯ ЭМІГРАНТЫ ПАДТРЫМАЛІ НЕТАНІЯГУ

Беньямін Нетаніягу прадставіў учора свой урад парламенту Ізраіля і, такім чынам, афіцыйна заняў пасаду прэм'ер-міністра краіны. Нетаніягу ўдалося дабіцца большасці ў парламенце дзякуючы таму, што партыя эмігрантаў з былога СССР пагадзілася ўвайсці ў кааліцыйны ўрад. Нагадаем, што гэта партыя мае ў кнесеце 7 дэпутацкіх месцаў.

Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», Радыё 101,2 і «Радыё-РОКС» слухаў Сяргей ПРОТАС.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Для ўдзелу ў конкурсе прыгажосці, які штогод праводзіць у Ганконгу мясцовае тэлебачанне, запісалася 50-гадовая дама. Арганізатары конкурсу адзначаюць, што яна крыху паўнаватая, але вельмі прывабная. Тэлевізійная кампанія не ўстанаўлівае ўзроставых абмежаванняў для тых, хто мае намер выступіць у шоу за карону першай прыгажуні Ганконга. У мінулым конкурсе сапраўдны фурор выклікала 40-гадовая жанчына. Яна праславілася, хоць і не заняла першага месца.

Рэйтэр

Кітайскія майстры парашутнага спорту Шэн Цзюнь і Ван Юнлі, абое чэмпіёны свету, не змаглі застацца без свайго любімага занятку нават у дзень свайго шлюбу. У вясельных уборах яны зрабілі скачок з вышыні 1500 метраў і прызямліліся на адзін з пекінскіх аэрадромаў. Радасныя ўсмешкі жаніха і нявесты даказвалі, што шлюбы сапраўды заключаюцца на нябёсах.

Асашыэйтэд Прэс

Адразу 1200 кніг папоўнілі бібліятэку сярэдняй школы ў сяле Яхрэньга Падасінаўскага раёна Пермскай вобласці. Іх перадала навучальнай установе мясцовая жыхарка Святлана Вікулава. Усё сваё жыццё Святлана займалася самаадукацыяй, скончыла некалькі ВНУ, збірала хатнюю бібліятэку. І раптам, учытаўшыся ў Біблію, вырашыла, што гэта кніга цяпер стала для яе галоўнай. Таму Біблію пакінула сабе, а ўсе іншыя, якія былі дома, падарыла школе.

«ВЕТА»

СПОРТ-ЭКСПРЭС

КАМАНДУЮЧЫ ЎНУТРАНЫМІ ВОЙСКАМІ РБ ДАЎ НАКАЗ АЛІМПІЙЦАМ

Учора ў распалажэнні адной з вайсковых часцей унутраных войскаў РБ адбылася ўрачыстая сустрэча ваеннаслужачых гэтага ведамства са спартсменамі - алімпійцамі, якія праходзяць службу ва ўнутраных войсках, а ў час XXVI Алімпійскіх гульняў у Атланце будуць абараняць гонар рэспублікі.

Эліту айчыннага спорту ў пагонах вітаў камандуючы УВ генерал-маёр Юрый Сівакоў. Ён адзначыў, што ва ўнутраных войсках заўсёды былі добрыя традыцыі заваёўваць медалі на Алімпіядах. Чаму б не падтрымаць яе і на гэты раз? Тым больш, што сярод кандыдатаў на паездку ў Атланту шэраг славутых імён. Гэта чэмпіён Алімпійкіх гульняў у Барселоне па кулявой стральбе Канстанцін Лукашык, чэмпіёнка свету ў кіданні кап'я Наталля Шыкаленка, уладальнік залатога медаля на першынстве свету па вольнай барацьбе Сяргей Смаль...

Усяго на Гульні за акіян гатовы адправіцца 17 спартсменаў ад унутраных войскаў. А калі ўлічыць, што дынамаўская дэлегацыя ў Атланце будзе налічваць 45 чалавек са 130 спартсменаў, то на долю вайскоўцаў прыпадае даволі значная лічба.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

У СТАНЕ ЛІДЭРАЎ УСЁ ЗМЯШАЛАСЯ

Чым большыя абароты набірае VI чэмпіянат Беларусі па футболу, тым больш непрадказальныя матчы. Яшчэ два туры таму непахісным здавалася становішча мазырскага МВКЦ і мінскай «Атакі-Аўры». А пра тое, што сталічнае «Дынама-93» на пэўнай фазе развіцця беларускага першынства ўступіць у жорсткую сутычку з лідзіруючай тройкай не магло быць і размовы. Аднак насуперак усім меркаванням падначаленыя Віктара Сокала змаглі скокнуць вышэй за сябе, абыграўшы спачатку сваіх землякоў-аднаклубнікаў 2:1, а ў дзевятым туры і аднаасобнага лідэра — МВКЦ. Здаецца, мазыранам нічога не прадказвала няўдачы. Гульня на сваім полі, гарачая падтрымка балельшчыкаў і добрая традыцыя не прайграваць у родных сценах. Аднак фартуна на гэты раз была на баку гасцей — 2:0. Цяжка сказаць, што паўплывала на вынік гульні. Спецыялісты сцвярджаюць, што ў футболе існуе такое правіла, як перанасычэнне перамогамі.

Пасля незапланаванага пройгрышу ў папярэднім матчы нязменныя чэмпіёны спахапіліся і абыгралі з разгромным лікам 4:1 «Атаку-Аўру». Крыху больш мячоў было забіта ў Магілёве, дзе мясцовае «Тарпеда» накаўтавала аднаклубнікаў з Мінска — 5:1. З буйным лікам 0:4 нечакана для ўсіх прайграў салігорскі «Шахцёр». А «пакрыўдзіў» салігорцаў віцебскі «Лакаматыў-96».

Пасля зацяжнога прастою выйграў, нарэшце, магілёўскі «Днепр», які прымусіў уступіць дома рэчыцкі «Ведрыч» — 1:0.

Астатнія матчы закончыліся нічыйнымі вынікамі.

Нафтан—Дынама (Бр) — 1:1, Абутнік — Нёман — 1:1, Белшына — Маладзечна — 1:1

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

ПАВАЖАНЫЯ ЧЫТАЧЫ «ЗВЯЗДЫ»!

Сёння, 19 чэрвеня, заканчваецца падпіска на нашу газету. Падпіска праводзіцца ўсімі аддзяленнямі сувязі і прымаецца: на адзін месяц (цана 13.600 рублёў); на квартал (40.800 руб.); на паўгода (81.600 руб.).

Робячы свой выбар, памятайце: «ЗВЯЗДА» — гэта самая свежая і самая патрэбная інфармацыя!

УВАГА!

Як мы ўжо паведамлялі, рэдакцыя газеты «Звязда» па ўзгадненню з дзяржаўным прадпрыемствам «Белпошта» праводзяць конкурс сярод паштальёнаў раённых вузлоў сувязі па дасягненню найвышэйшых колькасных паказчыкаў пры падпісцы на нашу газету.

Устаноўлены тры першыя прэміі ў памеры 3.000.000, 2.500.000 і 2.000.000 рублёў і дзесяць заахвочвальных, па 300.000 рублёў кожная, якія будуць пералічаны на рахункі раённых вузлоў сувязі пасля падвядзення вынікаў падпіскі.

Заставайцеся са «Звяздой».

Рэдакцыя.

ЗВЯЗДА

Купон для бясплатнай прыватнай аб'явы

для тых, хто падпісаўся на нашу газету.

Выражце, запоўніце разборліва і вышліце на адрас рэдакцыі

Звесткі не для друку: ваша прозвішча, адрас, хатні тэлефон.
Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А.
Тэлефон для даведак 68-28-71.

Ф.СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету **63850** (індэкс выдання)

ЗВЯЗДА — Колькасць камплектаў

на 1996 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ПВ | месца | літар

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету **63850** (індэкс выдання)

ЗВЯЗДА

Кошт	падпіскі	руб.	Колькасць камплектаў
	пераадрасоўкі	руб.	

на 1996 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

Віншую Таццяну ЦАРКОВУ са здачай экзаменаў. Поспехаў і ў далейшым.

Іра ЛАРЫВОНАВА.

*Віншуем з 55-годдзем любую матулю і бабулю Леакадзію Міхайлаўну **ЗАЛОГА** з вёскі Старадворцы Шчучынскага раёна. Жадаем поспехаў, здароўя, шмат шчаслівых гадоў жыцця.*

Хай кожны дзень дарye шчасце,
І сонца свеціць хай заўжды,
Гады ніколі хай не старацць
І не прыносяць у дом бяды.

Сыны, дачка, нявестка, унучка.

Сардэчна віншую з днём нараджэння Сяргея ЖЫГАЛА. Жадаю добрага здароўя, поспехаў у вучобе і ўсяго найлепшага.

Марыя.

Ісус Хрыстос сказаў: «Хто зберажэ душу сваю — загубіць яе; а хто загубіць душу сваю дзеля Мяне — зберажэ яе» (Ев. Мц. 10:39).
220015, г. Мінск-15, п/с 215.

Выпуск № 340 Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

НА ДВАРЭ — ПІК ЛЕТА

22 чэрвеня — дзень, калі сонца падымаецца на самую высокую кропку над гарызонтам. Тыдзень яно будзе знаходзіцца там. Пасля пачне паволі апускацца ўніз. У народзе кажуць, што сонца пайшло на восень. Але спякота не спадзе. Два месяцы — ліпень і жнівень самыя гарачыя ў годзе.

Галоўная ўмова поспеху ў садзе — забяспечыць надзейнае сілкаванне і паліў. Паліваць так, каб вада дайшла да самых глыбокіх каранёў. З гэтай мэтай капаюць канаўкі вакол і пад кронамі. У іх і залліваюць «літвы». Там, дзе спее высокі ўраджай, дадаткова даюць падкормкі каравяком ці мінеральнымі ўгнаеннямі. Можна іх і сумяшчаць. Канцэнтрацыя даволі высокая — вядро гною на 6—8 вёдзер вады. Яшчэ адна на 10 літраў важкую мачавіны, дзве лыжкі суперфасфату і шклянку прасеянага попелу. Вядро ўносіцца на два погонных метры, каб «запіхнуць» сілкаванне як мага глыбей.

Карысць дае зялёнае мульчыраванне. Для гэтага ў міжрадкоўях сеюць віку, гарох, лубін, грачкі, віку з аўсом. Сістэматычна ўсё скошваецца і пасыпаецца салетрай (10 г) і суперфасфатам (20 г) на квадратны метр. «Мінералка» садзейнічае хуткаму разлажэнню.

Развіццё дрэў падрыхтаваць да палова наступнага месяца. Калі прырост ў межах 8—15 см (старыя дрэвы) ці 30—40 см (маладыя дрэвы), хвалявацца не трэба, бо развіццё ідзе нармальна. Апошнія пупышка фарміруецца буйной, дакладна акрэсленай. У гэты перыяд і ўсе астатнія пупышкі дасягаюць неабходнай памеры. Неўзабаве можна нарыхтоўваць чаранкі для летняй акуліроўкі.

А калі прыросты ў сваім развіцці не спыняюцца, а растуць і растуць? На маладых дрэвах іх мэтазгодна падкарочаць, прымусіць фарміравацца спелыя пупышкі і драўніну. Нечаканы ў канцы жніўня дрэвы рапам ажыць. Растуць такая травяністая маса ніяк не выспее. Работа доўгая і няўлучная. Але што зробіш — зімою такі «молада» падмерзне.

Летам не асабліва ўвагі да палаў, раненняў, адколаў, іншых пашкоджанняў. Іх абразаць ці апрацоўваць да здаровай драўніны, змазваць варам купарвасам, суягваць, садовым варам.

Відаць, многія пераканаліся, як добра, калі маліна своечасова падрэзана зверху. Усе ніжнія слабыя сёлетагодкі зняты. На сонцы куст пакінута ад трох да пяці парасткаў. Яны вельмі прагныя да жыцця. У наступным годзе на іх выспее выдатны ўраджай.

Ёсць сігналы, што завязі вішні падаюць долу, на пладах слівы ўваходы вусеняў, а лісце нейкае аб'ёдзенае. Гэта «працуюць» кашэль і розныя пільшчыкі, моль і пладажэркі. Абавязковы апрацоўці спецпрэпаратамі. Какамікаў «выпражы» барсакай сумессю, а вусеняў — карбафосам. Ці набыць «карата» і апрацоўваць дрэвы супраць вусеняў, а палеткі бульбы — ад каларадскага жука.

Поўнявіна беларускія базары сёння ачышчаюць. Збіраючы ўраджай, адзначайце меткамі найбольш ураджайныя кусты. Ад іх і трэба браць расліны для закладкі новай плантацыі. Адначасова выдаляць гнілыя ягады, хворае лісце, вырываць пустазелле, усё вельмі разраджваецца. Нехта спытае, а як быць з кустамі, якія цвітуць, а ўраджаю няма? Іх таксама выраваць. Не маюць «выбыўшых» пасадзейць маладыя.

«ДЗЕ НАШЫ БРАШУРЫ?»

З Салігорска да нас даслаў ліст Л. Бань. «Я ваш пастаянны падпісчык. Выслаў на пошце грошы на брашуру «Сеем» (№ 16). Чакаю месяц. Дзе яна?»

Сапраўды, яшчэ 30 красавіка на паштамце 3,0001 у Салігорску былі прыняты 4000 руб. Гэтыя грошы ішлі ў Мінск (140 км) месяц! Толькі ў пярэдніх чыслах чэрвеня брашуру адправілі заказчыку.

Адзіны прыклад? Дзе там! З Барысава атрымалі пісьмо ад А. Марцішкевіча, а з Полацка — ад Генадзя Кудрыцкага. Абодва яшчэ 25 мая выслалі грошы па пошце. Па сённяшні дзень пераводу радакцыяй не атрымана. Зразумела, брашуры не адпраўлены. Нашы спробы разабрацца, чаму грошы ідуць месяц і больш, выніку не далі. «Чакайце, прыдуць!» — вось і ўвесь адказ. Што, нарматывы праходжання каштоўных папер для чыноўнікаў ужо не закон?

Будзем спадзявацца, што адпаведныя органы навядуць у гэтай справе парадак. У мінулым годзе таксама былі затрымкі. Але не з такімі ж!

Наш радакцыйны кіёск будзе дзейнічаць. Цяпер у яго астатняе шэсць тыкажнак-брашур.

Апошні выпуск № 20. Ён прысвечаны хваробам і шкоднікам садовых і агародных культур. Газета-брашура неадкладна паступіла да падпісчыкаў, яе можна набыць таксама ў кіёсках «Саюздруку» гарадоў і раённых цэнтраў. Толькі трэба не спазніцца: выданне ў кіёскараў, бо яны звычайна іх «схаваюць», што і самі знойсці не трэба.

Усе папярэднія выпускі — пра сябу і літраты, угнаенні, насенневодства, тое памідору ў сотку, заменных тэхналогіі — можна заказаць у радакцыі (выпускі №№ 15—19). Хто жадае мець іх у сваёй бібліятэцы, з лістом паштовага аддзялення пералічыце грошы на разліковы рахунак газеты «Звязда» у АКБ «Белбізнесбанк». Цана аднаго экземпляра — 4000 руб., двух і болей — па 3,5 тысячы рублёў. Розніца выклікана коштам заходжання.

На пераводзе ўкажыце: адрас рэдакцыі з індэксам **(220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А, радакцыя газеты «Звязда»)** і пакетку аб пералічэнні грошай **(наш разліковы рахунак 3012210270016, код 739 у АКБ «Белбізнесбанк»)**, ўкажыце, якія брашуры жадаеце набыць, іх нумары. Як толькі атрымаем пераводы, вам будуць высланы выданні. Не забудзьце разборліва напісаць свой адрас з індэксам, прозвішча, імя і імя па бацьку.

Дзе можна набыць нашы выданні? У абласцях гэтага зрабіць нельга. У Мінску брашуры для дачнікаў ёсць у магазінах «Насенне», «Сельгаскніга» (праспект Скарыны), «Аграхімік» (вул. Чырвоназорная, 8). Цэны тут самыя нізкія — адзін экземпляр каштуе 3000 руб.

ПАКОРМІМ З ЛЫЖАЧКІ?

Ні адно лета не задавальняла патрэбы агародніка і садавода. Не хапала то аднаго, то другога. Сёлета рана стала цёпла. А вось цяпер дзьмуць халодныя паўночныя вятры, стыне глеба.

Ведама, усё агароднае (а найбольш памідоры, перац, агуркі, кабачкі і баклажаны) задумаліся, замёрлі. Калі сярэдняя сутачная тэмпература ніжэй 8—10 градусаў трымаецца тыдзень і больш — можам прагназіраваць адтэрміноўку першага збору пладоў на тыдзень-два.

Яшчэ адна бяда — хваробы. Яны заўсёды накідваюцца на слабага. Таму трэба шукаць светлыя дні і бараніць расліны ад каларадскага жука, фітафторы, розных вусеняў, шматлікіх іншых нягод, якія прыносяць грыбкі. У апошнім выпуску газеты «Для вас» («Ураджайныя градкі-20») пра гэта расказана даволі падрабязна. Выданне можна набыць у кіёсках «Саюздруку». Да канца месяца брашура будзе яшчэ прадавацца.

Звернем увагу на памідоры. Прымета іх добрага развіцця — пасынкі. Калі яны дружна пайшлі ў рост з-пад кожнага ліста, лічыце, што ў вас тут парадак. Памідор спее ад моманту завязвання да збору пладоў чатыры—шэсць тыдняў. Значыць, пачынаючы з канца гэтага месяца і заканчваючы наступным тыднем, выдаляюць усе пасынкі, акучваюць, рыхлююць. Што дае два разы з інтэрвалам у 10—14 дзён апрацаваць спецыяльнымі прэпаратамі, якія ўтрымліваюць медзь ці нешта падобнае. Для гэтага завітаць у спецыяльныя магазіны. Прадаюць адпаведныя найбольш прэпараты.

Іх разводзяць у цёплай (да 40—50 градусаў) вадзе, імкнучыся ліквідаваць нават нязначны асадак. Апрацоўваць памідоры і бульбу вечарам. Лепш распыляльнікам. Прымета дастатковасці — з лісцяў капае. Імкнуцца апрацаваць сцябло і зямлю.

Цвіценне ўсіх культур — прымета адпаведных змен у самой расліне. Цяпер усе працэсы перабудоўваюцца, энергія накіравана на гадаванне пладоў. Элементы макрагрупы — фосфар, азот, калій засвойваюцца ў найбольшай ступені. У гэты перыяд вельмі да рэчы падкормкі.

А чаму развіццё ідзе павольна? Тут прычын нямала: слабы стартавы састаў угнаенняў, холадна (запаволенае засвойванне фосфару), пахмурна (калій амаль не паступае ў расліны). Вось чаму ў падобных абставінах мэтазгодна даць харчаванне сілком — па лісцях. Бы хвораму з лыжачкі. Падкормку ўносяць з нітраамафоскай (1:15) ці курынага памёту (1:20). Мэтазгодна на вядро вады дадаць лыжку з верхам суперфасфату і лыжку мачавіны.

У дачнікаў ёсць меркаванне, што ад многіх нягод можна пазбавіцца з дапамогай медзянага купарвасу. Яго разводзяць па 15—20 грамаў на вядро вады. Гатовы прэпарат разводзіць у халоднай вадзе. Ён поўнасцю не растварaецца. Як вынік — на лісцях плямы абпальвання. Таму пажадана разводзіць «лекі» ў вельмі цёплай вадзе (да 50 градусаў), на вядро браць не больш як 8—10 грамаў і апрацоўваць распыляльнікам. Венік ці лейка не зусім падыходзяць.

І напаследак — рэцэпты народнай медыцыны. Супраць усіх шкоднікаў, якія грызуць расліны і смокчуць з іх сок, вельмі падыходзіць палын і лісце памідораў. Першага браць да 0,5 кг сухога дробленага саставу на 3 літры вады. Гатаваць да паўгадзіны. Давесці да 18—20 літраў, працадзіць. Дадаць раствор мыла (даўжэй трымаецца). Другога (лісця зялёных памідораў) браць кілаграм. Гатаваць 30 хвілін. Разбавіць 10 літрамі вады.

Нагадаем, што абодва прэпараты найбольш удала дзейнічаюць на маладых шкоднікаў і лічынак.

У КОЖНАГА ПІСЬМЕННІКА ЁСЦЬ СВАЯ РОДНАЯ ВЁСКА

Імя празаіка Генрыха Далідовіча добра вядома ўсёй краіне. Аўтар раманаў, аповесцей, апавяданняў, ён фактычна не працуе свайго жыцця піша адну кнігу. У творы Генрыха Далідовіча (нават у гістарычных раманах) героі прыходзяць з яго роднай вёскі Янковічы, што на Стаўбцоўшчыне. Як мастак-жывапісец, пісьменнік вымалёўвае характары, вобразы, пераносіць знаёмыя тыпы ў іншыя часы і эпохі.

І земляю ўдзячныя свайму аднавяскоўцу. Таму і сабраліся ўсе разам жыхары вёскі Янковічы павіншаваць Генрыха Далідовіча з 50-годдзем. Былі на свяце і чарка, і добрая закуска, і цёплыя словы ў адрас юбіляра. Была і літаратурна-музычная кампазіцыя паводле твораў Генрыха Далідовіча. З паўвекавой вярстой жыцця празаіка віншавалі першага яго настаўніка, героі яго апавяданняў, сябры дзяцінства, літаратары-земляі. Дзень нараджэння пісьменніка ператварыўся ў сапраўднае свята вёскі.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.
Фота Міхася ХАМЦА.

БЯДА

МАНЬЯК

ГЭТАГА ЧАЛАВЕКА Я ЎЖО СУДЗІЎ.

Не фігуральна.

Літаральна.

У 1982 годзе г. п. Хоцімск — райцэнтр на паўднёвым усходзе Магілёўшчыны быў у шоку: у пасёлку аб'явіўся маньяк. Ён падпільноўваў жанчын у цёмных месцах, збіваў і спрабаваў згвалціць.

Цяпер да такіх навін народ прызвычаіўся. Міхасевіч, Чыкаціла і хто там яшчэ нашы нервы загартавалі. Але тады, калі крымінальная абстаноўка ў грамадстве здавалася спакойнай, тым больш у такіх невялікіх мястэчках, як Хоцімск, дзе жылі звычайным, ціхім, напаўвясковым жыццём, — тады маньяк быў сенсацыяй. Чуткі аб ім нібы цаглінай ударылі хацімчан па галаве — менавіта такім чынам злачынца звычайна дзейнічаў.

«Працаваў» ён, як правіла, у раёне цяперашняга старога моста цераз Бесядзь. Тут, па-першае, праходзілі ўсе рэйсавыя аўтобусы, спыняліся каля гасцініцы, і познія пасажыры спяшаліся па дамах; па-другое, размяшчалася школа-інтэрнат, дзе работа ў персаналу, вядома ж, кругласутачная; па-трэцяе, у адным комплексе з гасцініцай знаходзіўся на першым паверсе рэстаран; па-чацвёртае, гэта куток Хоцімска, дзе векавыя ліпы і, галоўнае, Дом Саветаў. Каму ўзбрыдзе ў галаву бедакурыць побач з дзяжурным па раёну?

Магілёўскі сабрат Міхасевіча, аднак, быў таксама нядрэнным псіхолагам. Насуперак логіцы «паляваць» ён пачаў у самым папулярным месцы гарадскога пасёлка. Спачатку напаў на настаўніцу школы-інтэрната. Ударыў цаглінай па галаве і пачаў здзіраць адзенне. Жанчына апрытомлена і стала крычаць. Нехта з прахожых пасляшаўся на дапамогу, і гвалтаўнік збег.

Ні следства, ні суд сапраўднай колькасці ахвяр, на жаль, не ўстанавілі. Ды і не маглі. Цяпер я разумею чаму.

Цяпер спецыялісты-праваахоўнікі адкрыта раяць: лепш не супраціўляцца. А потым заявіць у міліцыю. Апошняе робіцца крайне рэдка, бо лепш быць зняважанай ціха, чым прызнацца ў гэтым публічна.

Маньякі, між тым, нарываюцца часам не «на тую». У Хоцімску гэты дон-жуан паклаў вока на работніцу рэстарана. Была зіма, жанчына пасля змены (гэта было апоўначы) ішла праз раку па заснежаным лёдзе. Жанчына — няхай яна не крыўдзіцца — была адпаведных прафесіі повара прапорцый. Да таго ж крыху выпіла, што ў асяроддзі работнікаў рэстарана не лічыцца за грэх.

І гэта яе выратавала.

На судзе (я быў там у якасці народнага засядацеля) яна, размазваючы па шчацэ слёзы, расказвала, што прапаноўвала гвалтаўніку грошы (40 рублёў па тым часе — гэта што зараз мільён), толькі каб адпусціў: дома ж двое дзетак і муж, яе чакаюць.

Дарэмна.

Гвалтаўнік парэзаў яе паліто на стужкі.

Потым прыняўся за цела.

Вось тут спрацавалі камплекцыя і сто грамаў. Жанчына адабрала нож і акрываўленымі рукамі паламала лязо.

Адна з ахвяр пазнала мучыцеля выпадкова.

Са спіны. Той нёс вёдры з вадой (жыў у прымах на вуліцы Садовай), як прыстойны, такі бяскрыўдны грамадзянін.

Пры вобыску знайшлі ў яго ўсё: і трусікі пацярпеўшых, і кашалькі... Трафеі маньяк па-гаспадарску складваў на гарышчы.

Я гавару «маньяк» (не вар'ят), бо гэты чалавек нармальны. У чым «нармальнасць» — растлумачу ніжэй.

А зараз вымушаны прадоўжыць шлях майго колішняга падсуднага, бо, адседзеўшы 8 гадоў у калоніі строгага рэжыму, ён апынуўся ў 1990 годзе ў Магілёве і пачаў наводзіць жах ужо на жыхароў абласнога цэнтра. Почырк той жа. Месца для ўчынення злачынстваў і тут выбраў людное — чыгуначны вакзал.

Я вось днямі назіраў за «ломам» (лінейны аддзел міліцыі). Яны на пероне і на прывакзальнай плошчы. «Муніцыпальныя» міліцыянеры сюды не лезуць. Адлегласць ад вакзала і да першай вуліцы бліжэйшым жыллём. Рабі што хочаш.

«Псіхолаг» разлічваў менавіта на гэта. І сыходзіла. Запалохаць жанчыну, прыставіўшы да яе нож, — што раз плюнуць. Не супраціўлялася ні адна. Няўвязка выйшла толькі аднойчы, калі самаўпэўнены гвалтаўнік, страціўшы, скажам так, пачуццё меры, вырашыў «апрацаваць» адразу дваіх. Адной удалося збегчы.

Яго і на гэты раз бралі, як святую прастату. Выходзіў з гастранома з кефірам.

Ведаеце, пітушчага зразумею. Ну «паддаў», страціў над сабою кантроль, робіць чорт ведае што, не ўсведамляючы. Наша заканадаўства, дарэчы, лічыць алкаголь абцяжваючай віну акалічнасцю, можа і правільна.

Але я не разумею «правільных». Такіх цвярозенькіх анёльчыкаў, якія робяць подласці па матэматычнаму разліку. Хоцімскі гвалтаўнік, як, між іншым, і ўсе выкрытыя маньякі, ні ў чым амаральным заўважаны не быў. Працаваў у ПМК-89 меліярацыі, нават затрымліваўся на рабоце — ударнік працы.

Псіхічныя адхіленні? Не. Гэта медыцынскае заключэнне.

А пра сваё меркаванне скажу.

Робіць сваё жыццёвая ўстаноўка — хапаць. Бяруць усё, у тым ліку каханне. У тым жа Хоцімску ведаюць старшыню калгаса, які не прапусціў ніводнай спадніцы. Дзе лірыкай, дзе сілай, а вызначальным усё ж было службовае становішча. Паспрабуй жа адмовіцца!

Дазволеным чынам браць складана, недазволеным — без праблем. Такія вось «печкі-лавачкі».

Васіль ЛЕЎЧАНКА.

Страсці вакол «Страсцей»

Паважаны галоўны рэдактар!

Звярнуцца да вас мяне вымусілі неардынарныя абставіны, сутнасць якіх заключаецца ў наступным. Зусім нядаўна ўсе рэспубліканскія газеты, у тым ліку і ваша, паведамілі аб прыемнай для ўсіх нас падзеі. У Парыжы камісія ЮНЕСКО прысудзіла балету «Страсці» («Рагнеда») спецыяльную прэмію, прызнаўшы яго лепшым балетам свету. Такое высокае прафесіянальнае прызнанне натхніла ўвесь тэатр. Ці трэба гаварыць, якія пачуцці авалодалі мной. Я ўпэўнены, што гэта творчае натхненне дапаможа стварыць новыя творы.

Але вось тут і адбылося штосьці дзіўнае і незразумелае. Усе пачалі пісаць і гаварыць не пра балет Андрэя Мдзівані, а пра балет... Валянціна Елізар'ева. Прашу зразумець мяне правільна: я паважаю Валянціна Мікалаевіча за яго цудоўны талент. Безумоўна, ён вельмі многа зрабіў для балета — ён удыхнуў у яго сцэнічнае жыццё. Але не гаворым жа мы: «балет «Лебядзінае возера» Марыуса Пеціпа». Мы гаворым: «балет Пятра Ільіча Чайкоўскага «Лебядзінае возера». Ёсць нейкі тонкі, ледзь бачны этыкет, які абавязвае саааўтараў існаваць у розных вымярэннях, у розных іпастасях. І класікі гэта добра разумеюць. Вядома ж, у мяне і ў думках няма жадання параўнаць сябе з вялікім, геніяльным Чайкоўскім. Проста ёсць пісаныя і няпісаныя правілы, абавязковыя для ўсіх.

Не падумайце, што ў вас мне гаворыць проста пакрыўджанае аўтарскае самалюбства. Хоць і яно мае права на сваё праяўленне — я аддаў балету пяць гадоў напружанага жыцця. Я не крыўдую, але я хачу, каб хто-небудзь мне растлумачыў прычыны такога астракізму. Паверце, гэта зусім не дробязі. З выпадку поспеху нашага балета ў тэатр прыслаў цёплае, хвалюючае віншаванне Прэзідэнт Лукашэнка. Яно адрасавана Валянціну Елізар'еву, што адразу выклікала хвалю размоў аб узроўні прафесіяналізму маёй музыкі.

Разумею, Прэзідэнт мог і не ведаць усіх тонкасцей. Яго проста «падставіла» Міністэрства культуры. Але ж і адтуль, асабіста ад міністра, прыйшла віншавальная тэлеграма на імя аднаго Валянціна Мікалаевіча. Ужо хто-хто, а міністр культуры павінен разумець значэнне музыкі ***ў музычным спектаклі*** *— балеце. Я хацеў растлумачыць недарэчнасць сітуацыі міністру культуры, але ён амаль за два месяцы не мог знайсці 30 хвілін для нашай сустрэчы. Напэўна, такое магчыма толькі ў нашай рэспубліцы. Я не ўяўляю, каб міністр культуры Літвы ці Латвіі за два месяцы не змог бы прыняць заслужанага дзеяча мастацтваў сваёй рэспублікі. Адным словам, быў кампазітар Андрэй Мдзівані — і няма яго, растварыўся.*

Але гэта толькі адзін бок справы, ёсць яшчэ і іншы. Справа ў тым, што гэты балет у мяне яшчэ не куплены. У мяне няма дагавора аб ім ні з Міністэрствам культуры, ні з тэатрам. Тым не менш, балет у запісе на плёнку вывозяць за мяжу. Звычайна так з ненабытымі творамі не абыходзяцца. «Нічыйны» балет, які не ахоўваецца ніякімі аўтарскімі правамі, любы вопытны аранжыроўшчык можа скарыстаць, як яму захочацца. Хто ведае, магчыма, гэта ўжо і адбылося.

Пішу ж я вам выключна вось для чаго. Ва ўсіх газет ёсць свае чытачы. Я хачу, каб яны, калі прыйдуць у тэатр оперы і балета і ўбачаць аб'яву «Спектакль адменены», ведалі, у чым справа. Я зняў спектакль з рэпертуару, на гэта ў мяне ёсць поўнае аўтарскае права, — і забраў з тэатра ноты.

Самае дарагое ў мяне — маё добрае імя, я хачу, каб з ім лічыліся ўсе, хто выкарыстоўвае маю творчую працу. Аб тым, што здарылася, я напісаў пісьмо Прэзідэнту.

Андрэй МДЗІВАНІ,
заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі,
лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, прафесар.
г. Мінск.

P. S. *Мае патрабаванні: правільна назваць балет: «Балет А. Мдзівані «Страсці», харэограф — В. Елізар'еў»; кампенсаваць маральныя і матэрыяльныя аспекты; кампенсаваць аўтарскае права на TV («Тэлефільм»); кампенсацыя за вываз некупленага балета за мяжу.*

Анатоль КІРЫЕНКА, начальнік аддзела музычных устаноў і цырка Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

— Цікавасць публікі да балета А. Мдзівані ў харэаграфіі В. Елізар'ева надзвычай высокая. Асабліва цяпер, калі харэаграфія балета адзначана на міжнародным конкурсе ў Парыжы. Аўтару балета Андрэю Мдзівані былі выплачаны аўтарскія ганарары на працягу года па максімальных стаўках. Безумоўна, гэтыя ганарары адрозніваюцца ад тых сум, што прынята плаціць аўтару па заходніх мерках. Я згодны, што ў Андрэя Юр'евіча ёсць маральныя прэтэнзіі, але юрыдычна яны нічым не абгрунтаваны. Пытанне, якое ўзнімае ў сваім лісце кампазітар Андрэй Мдзівані, няпростае. Міністэрства культуры накіравала лісты В. Елізар'еву, А. Мдзівані і дырэктару тэатра С. Картэсу, каб сумесна абмеркаваць праблему. Днямі сустрэча адбудзецца, і мы зможам даць больш канкрэтныя каментарыі.

Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, галоўны балетмайстар Нацыянальнага балета Рэспублікі Беларусь

— Перш, чым пачаць працу, я звярнуўся да Андрэя Мдзівані.

Алена САЛАМАХА, мастацтвазнаўца

— У эхаі публікацый, зусім натуральна ў прэсе з нагоды ... сцэнаграфію балета «Страсці» А. Мдзівані, знікла, на жаль, само імя кампазітара. У нас у тэатры на дошцы вісяць урадавыя віншаванні В. Елізар'еву, але нідзе не фігуруе А. Мдзівані як аўтар балета. З гэтага боку я вельмі добра разумею становішча, у якім апынуўся кампазітар. Для мяне нечаканым і незразумелым аказаўся той факт, што толькі цяпер вырашылася пытанне ў Міністэрстве культуры аб аплаце спектакля і такой плённай працы аўтара.

Андрэй МДЗІВАНІ, кампазітар

— Міністэрства культуры днямі звярнулася да мяне з пісьмовай даведкай, што яно не адмаўляецца набыць мой твор па існуючых тарыфах.

Але якая ж будзе маральная кампенсацыя за нанесеную мне крыўду? Я не ведаю, можа, маю музыку ўжо нехта «запазычыў»? На гэту тэму ніякіх размоў са мною супрацоўнікаў Міністэрства не адбылося. Пакуль ніхто ніяк не прарэагаваў. Я не маю права патрабаваць зняцця спектакля, я запатрабаваў сваю музыку. І ...

АД РЭДАКЦЫІ. Спадзяёмся, што ў гэтай непростай справе знойдзецца адпаведнае рашэнне. Але праблема, узнятая кампазітарам А. Мдзівані, паказвае, наколькі безабаронны ў нас аўтар ... да сумлення дзяржавы.

Святаслаў АСІНОЎСКІ:

«БЕЛАРУСКАЯ МІНУЎШЧЫНА» ГАТОВА ПРЫНЯЦЬ ЧЫННЫ ЎДЗЕЛ У РАСПРАЦОЎЦЫ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КАНЦЭПЦЫІ АЙЧЫННАЙ ГІСТОРЫІ»

— Святаслаў Маркавіч, часопіс «Беларуская мінуўшчына» толькі што пачаў адлік чацвёртага года свайго існавання. Што Вы лічыце найбольш адметным вынікам трохгадовага «плавання» па моры айчыннай гісторыі?

— «Беларуская мінуўшчына» к канцу трэцяга года свайго існавання нарэшце пераадолела вельмі складаны бар'ер на сваім шляху — бар'ер чытацкага даверу. Праз колькі дзён, калі пабачыць свет чарговы, трэці нумар БМ», з ім пазнаёмяцца каля 6000 чытачоў у розных кутках Беларусі. Таму можна з вялікай доляй верагоднасці зрабіць выснову — «Беларуская мінуўшчына» як выданне цвёрда стала на ногі, знайшла свайго чытача, які, мы спадзяёмся, нас ужо не пакіне.

Пачынаючы з другога нумара гэтага года, аб'ём часопіса вырас з 64 да 80 старонак, але кошт падпіскі на другое паўгоддзе 1996 года пры гэтым застаўся ранейшым — 45.000 рублёў за тры нумары.

— Чым «Беларуская мінуўшчына» адрозніваецца ад роднасных выданняў?

— Мы стараемся, каб «Беларуская мінуўшчына» ў поўнай меры адпавядала вызначэнню «ілюстраваны часопіс». Нашы пастаянныя чытачы неаднаразова адзначалі, што і чорна-белыя, і асабліва каляровыя ілюстрацыі (а іх колькасць вагаецца ад 80 да 100 у нумары) арганічна дапаўняюць матэрыялы часопіса.

У «БМ» багатая, арыгінальная палітра рубрык, пад якімі друкуюцца матэрыялы: «Дзяржава» і «Палітыка», «Нацыя» і «Канфесіі», «Роздум», «Мартыралог», «Музеі» і «Архівы», Дойлідства», «Нумізматыка», «Геральдыка» — гэта далёка не поўны пералік рубрык, пад якімі мы расказваем нашым чытачам аб мінулым роднага краю. «Фірменнай» з'яўляецца і новая рубрыка «БМ» «Галерэя», дзе мы знаёмім чытачоў з людзьмі — гісторыкамі, правазнаўцамі, літаратарамі і г. д., якія, на думку рэдакцыйнай калегіі, апошнім часам унеслі значны ўклад у развіццё гістарычнай навукі, у распаўсюджанне гістарычных ведаў.

З нагоды гэтага мы звяртаемся да ўсіх, хто мае дачыненне да гэтай галіны: шчыруйце на ніве айчыннай гісторыі — і вам забяспечана месца ў «Галерэі» «БМ»!

— «Беларуская мінуўшчына» скіравана на шырокае кола чытачоў. Але ж апошнім часам не раз даводзілася чуць меркаванне, што простаму чалавеку зараз не да гісторыі — ідзе сапраўдная барацьба за элементарнае выжыванне...

— Не магу пагадзіцца з тым, што цікавасць да мінулага свайго краю ўзнікае ў чалавека толькі тады, калі ён сыты, апрануты, абуты і не абцяжараны клопатамі аб хлебе надзённым.

І ўсталяваць парадак, і дасягнуць згоды, і пазбегнуць бедстваў можна не толькі з дапамогай нейкіх эканамічных, палітычных, сацыяльных захадаў, але і шляхам усведамлення таго, што мы, беларусы, — па... І сёння наспела пытанне ... на тое, што гісторыя ... выкарыстоўваецца ў несумленных мэтах палітыкамі, адны і тыя ж гістарычныя падзеі трактуюцца з дыяметральна процілеглых пазіцый...

— На жаль, бывае і такое... Сярод палітыкаў і заангажаваных імі гісторыкаў заўсёды трапляліся несумленныя людзі, якія ўпарта ігнаравалі мудрае выказванне Цыцэрона — «Няхай збаіцца гісторыя якой бы то ні было хлусні, няхай не збаіцца яна якой бы то ні было праўды» і не карысталіся ў сваёй дзейнасці правілам, выказаным у свой час Тацытам, які раіў вывучаць мінулае «без гневу і прадузятасці».

Выклікае трывогу тое, што хісткая, але раўнавага ў ацэнцы некаторых раней спрэчных момантаў гісторыі апошнім часам зноў пачала парушацца...

— Не маглі б вы назваць прыклады такіх парушэнняў?

— Абмяжуюся толькі адным... 15 сакавіка 1994 года Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прыняў Канстытуцыю нашай краіны, у прэамбуле якой, як кажуць, чорным па беламу запісана, што народ Беларусі прымае Асноўны закон сваёй дзяржавы, «абапіраючыся на шматвекавую гісторыю развіцця беларускай дзяржаўнасці».

Здавалася б, усе кропкі над «і» расстаўлены, і спрэчкі аб тым, былі ці не Полацкае і Вялікае княства Літоўскае беларускімі дзяржавамі (гэта значыць краінамі, дзе жылі нашы продкі) павінны быць раз і назаўсёды спынены...

Але дзе там!.. Ізноў чуюцца галасы людзей, многія з якіх называюць сябе гісторыкамі, што да 1919 года сваёй дзяржавы ў беларусаў не было...

Гэтыя ж людзі зноў патрабуюць, каб з айчыннай гісторыі былі выкраслены тыя яе старонкі, што могуць, на іх думку, сапсаваць нашы адносіны з Расіяй...

Цяжка нават адразу вызначыць, да каго больш непавагі ў гэтых прапановах — да расіян, якіх гэтыя «гісторыкі», відавочна, лічаць хваравіта крыўдлівымі і чамусьці падазраюць у шавінізме, ці да саміх беларусаў, якіх яны, напэўна, хочуць перад усім светам выставіць нейкімі ліслівымі падлізнікамі, пазбаўленымі пачуцця ўласнай годнасці.

Няўжо так цяжка зразумець, што праўда не можа пакрыўдзіць, тым больш — сапраўдных сяброў, якім спрадвеку быў народ-сусед...

Нарэшце, не трэба быць дыпламаваным гісторыкам, каб зразумець простую ісціну: варагавалі паміж сабой не народы, а князі, каралі і цары, коштам крыві народнай спаталяючы свае часам непамерныя палітычныя амбіцыі...

— І што, на вашу думку, можа ў рэшце рэшт пакласці канец гэтай калягістарычнай валтузні?

— Адказ тут адназначны... Усе разам — уладары, заканадаўцы (паводле Карамзіна); навукоўцы — павінны пакласці ў падмурак нашай дзяржаўнасці адзін з краевугольных яе камянёў, без якога немажліва існаванне самога будынка суверэннай цывілізаванай краіны. Гэта — нацыянальная канцэпцыя айчыннай гісторыі...

Часопіс «Беларуская мінуўшчына» па меры сваіх магчымасцей гатовы прыняць у такой вельмі патрэбнай справе.

ТЭЛЕБАЧАННЕ, серада, 19 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

7.30 Ранішні кактэйль. **7.45** Рэклама. **7.50** Эканамікст. **7.59** Рэклама. **8.00** Навіны. **8.15** «Сусвет». Навукова-папулярны тэлечасопіс. **9.00** «Кобра». 19-я серыя. **9.50** «Здароўе». Тэлечасопіс. **10.10** «Прыгоды Электроніка». Маст. фільм. 2-я серыя. **11.15** «Зорная ростань». Віцебска-Мінскі тур. **11.55** Відзьма-нявідзьма. **12.55** «Здарэнне ва Уцінаазёрску». Маст. фільм з субцітрамі. **15.00** Навіны. **15.10** Рэклама. **15.15** «Фліпер». Тэлесерыял для дзяцей. **15.45** «Фантазіі па Гогалю». Спектакль тэатра кінаакцёра. Частка 1-я. **17.00** Крэда. Праблемы аўтамабільнага транспарту на Беларусі. **17.20** Госці ў хату. **17.50** Музычны антракт. **18.00** «Экамір-96». «Сафразін». Дак. фільм (Швецыя). «Аркелоп». Мультфільм (Канада). **18.25** Эканамікст. **18.35** «Тройчы па аднаму». Музычная передача MTV. **18.50** Навіны (з сурдаперакладам). **19.05** «Кобра». 20-я серыя. **20.00** «Хто гэта?» Тэлегульня. **20.05** Супергол. **20.40** Калыханка. **21.00** Панарама. **21.55** Музычны антракт. **22.05** «Каралева Марго». Маст. фільм. 5-я серыя. **23.05** «Кан-96». **23.35** Каралеўскае паляванне. **0.15** Навіны.

ГРТ

5.00 Тэлераніца. **8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.45** Навіны. **8.15, 17.20** «Сакрэт трапіканкі». **9.05** Тэма. **9.50** У свеце жывёл. **10.30, 18.35** Угадай мелодыю. **11.10** Тэлерадыёкампанія «Мір». **14.20** «Рыцар Адважнае Сэрца». **14.45** Кактус і К. **14.55** До-мі-соль. **15.10** Кліч джунгляў. **15.40** «Элен і рабяты». **16.05** Тэт-а-тэт. **16.30** Сем дзён спорту. **18.10** Гадзіна пік. **19.00** «Каб памяталі...» **19.45** Спакойнай ночы, малышы! **20.00** Час. **20.45** Футбол. Харватыя — Партугалія. **21.20** Футбол. Расія—Чэхія. **23.55** Новыя абывацелі. **0.35** Памятныя старонкі кіно.

Канал «Расія»

6.30 «Дон Кіхот Ламанцкі». **7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00** Весткі. **7.20** У гэты дзень... **7.30** Дзелавая Расія. **8.00** Працей простага. **8.30** Бочка мёду. **9.00** «Санта-Барбара». **9.55** Кліп-антракт. **10.20** «Эй, вухнем!» Фальклорны фестываль. **10.35—12.25** Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Румыніі — зборная Іспаніі. **16.20** Расія ў тварах. **16.45** «Дзяўчынка з заўтра». Серыял для падлеткаў. **17.15** Пытанні радавога грамадзяніна. **17.25** Свая гульня. **17.55** Малік Сайдулаеў у праграме «Асабістая справа». **18.25** Выбары-96. **19.35** «Санта-Барбара». **20.30** Спорт-пары. **20.35** Сам сабе рэжысёр. **21.05** Надвор'е. **21.10** «Не будзіце спячага сабаку». Маст. фільм. 1-я і 2-я серыі. **23.25—1.35** Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Італіі — зборная Германіі. У перапынку — Весткі.

Расійскія універсітэты

8.00 Мір вашаму дому. **8.25** «Васіль Буслаеў». Маст. фільм. **9.40** «Тайна прыгажосці». **10.00** Антрэ-соль. **10.30, 13.30, 16.45** СІВ. Навіны. **10.40** Французская мова для дзяцей. **11.00** АБВГДэйка. **11.30** У рабочы поўдзень. **12.00** Навука відзя. **12.30** Чалавек у рыначнай эканоміцы. **13.00** «Скарбы народнай творчасці». **13.35** «Неразумная Лоры». Маст. фільм. **14.45** Маленькі канцэрт. **15.00** Побач з салдатам. **16.00** Музычныя навіны. **16.15** «Муззон».

НТБ

17.00 Мультсерыял. **17.30** Жаночыя гісторыі. «Дзэл». **18.00, 21.00, 23.00** Сёння. **18.35** Герой дня. **19.00** «Дэтэктыў». Маст. фільм (Францыя). **20.45** Доктар Вугал. **21.35** «Смерць па кантракту». **22.30** Часінка. **23.20** На шляху да Атланты. **23.50** Кафэ Абломаў.

Санкт-Пецярбург

11.55, 12.55, 13.55, 15.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55 Інфарм ТБ. **12.05** «Першае каханне». Серыял. **13.05** Тэрмін адказу — сёння. **13.35** Парады садаводам. **13.45** Тэлеслужба бяспекі. **14.05—14.55** «Спякота ў Акапулька». **15.50** Стыль жыцця. **16.05** Страсці-мардасці. **16.20** «Анёл». Мультфільм. **16.30** «Філасофія па Філу». Серыял для падлеткаў. **16.55** Спартыўны агляд. **17.05** Толькі без панікі. **17.30, 18.00** Паказвае Ленінградская АТК. **18.35**. Вялікі фестываль. **19.05** «Першае каханне». Серыял. **20.05** Юрый Бярэзін. «Спявак свайго смутку». **20.40** Тэлеслужба бяспекі. **21.00** Спорт. **21.05** «Спякота ў Акапулька». Серыял. **22.05** «На ноч гледзячы». Забаўляльная праграма. **22.20—23.45** «Памяць». Маст. фільм (Расія).

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь,
Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь,
калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 68-29-19; ... ФАКС: 32-35-05, 68-27-83.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79. Тыраж 100260. Індэкс 63850. Зак. 3038. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 20.15.